



ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

**Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΟΣ ΜΕ ΤΗΝ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΜΟΥ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής: Ειρήνη Κόντη ΑΜ 1874

Επιβλέπων: Γεώργιος Μαστοράκης, Αναπληρωτής Καθηγητής

©
2018



TECHNOLOGICAL EDUCATION INSTITUTE OF CRETE

SCHOOL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS

DEPARTMENT OF COMMERCE & MARKETING

**TOURISM AGAINST THE INDUSTRY OF
TERROR**

DIPLOMA THESIS

Student : Eirini konti , A.M.1874 >

Supervisor : George Mastorakis, Associate Professor

©
2018

Υπεύθυνη Δήλωση : Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Εμπορίας και Διαφήμισης του Τ.Ε.Ι. Κρήτης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παγκόσμια τουριστική βιομηχανία αναπτύσσεται με σταθερά υψηλό ρυθμό την τελευταία δεκαετία στη σύγχρονη κοινωνία. Είναι ένας τρόπος ψυχαγωγίας που δίνει την δυνατότητα στον άνθρωπο να εξερευνήσει διάφορους προορισμούς εύκολα και γρήγορα . Δυστυχώς τα τρομοκρατικά χτυπήματα, τα οποία μπορεί να μην έχουν ανακόψει την άνοδο του τουρισμού, έχουν φέρει αρνητικές επιπτώσεις σε αυτόν. Το φαινόμενο της τρομοκρατίας, αποτελεί και αυτό μια βιομηχανία, με σκοπό να σπείρει τον τρόμο και την διαφθορά προς όφελός της. Η παρακάτω πτυχιακή εργασία διερευνά την επίδραση που έχει η τρομοκρατία στην τουριστική βιομηχανία.

Λέξεις Κλειδιά : Τουριστική βιομηχανία, Τρομοκρατικά χτυπήματα

ABSTRACT

The global tourist industry has been developing steadily over the last decade in modern society. It's a way of entertainment that allows people to explore different destinations easily and quickly. Unfortunately, terrorist attacks, which may have not stopped the rise of tourism, have had a negative impact on it. The phenomenon of terrorism is also an industry in order to sow terror and corruption to its benefit. The following dissertation explores the impact of terrorism on the tourism industry.

Key Words: Tourism industry, Terrorist attacks

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	4
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1.1 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑ	7
1.1.2 ΤΙ ΕΝΝΟΟΥΜΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»;	8
1.1.3 ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	10
1.1.4 ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	11
1.1.5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	12
1.1.6. ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	14
1.1.7 Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε.	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ.....	18
2.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ;.....	18
2.1.1 ΜΟΡΦΕΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	19
2.2 ΟΠΛΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ «ΝΕΑ» ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΑ	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	23
3.1 ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΙΕΘΝΩΣ	23
3.1.1 Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	24
3.1.2 ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	25
3.1.3 ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ	26
3.1.4 Ο ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ ΩΣ ΣΤΟΧΟΣ.....	27
3.1.5 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	30
4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	30
4.1.2 ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	30
4.2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ.....	31
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	57
ΛΙΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ... ΣΦΑΛΜΑ! ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΡΙΣΤΕΙ ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ..... ΣΦΑΛΜΑ! ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΡΙΣΤΕΙ ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ.	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	59
Α. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	59
Β. ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	59

ΛΙΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σχεδιάγραμμα1: Φύλο

Σχεδιάγραμμα2: Ηλικία

Σχεδιάγραμμα3: Ποια είναι η κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας

Σχεδιάγραμμα4: Συχνότητα ταξιδιών

Σχεδιάγραμμα5: Ποιο είδος τουρισμού θα επιλέγατε;

Σχεδιάγραμμα6: Θα επιλέγατε τουριστικό προορισμό αφού μελετήσετε πρώτα την ιστορία και τον πολιτισμό του;

Σχεδιάγραμμα7: Θα επιλέγατε τουριστικό προορισμό βάση του θρησκευόμενου του;

Σχεδιάγραμμα8: Θα αποφεύγατε έναν τουριστικό προορισμό που παρουσιάζει θρησκευτικό φανατισμένο;

Σχεδιάγραμμα9: Θα αποφεύγατε να επιλέξετε έναν τουριστικό προορισμό με μεγάλη επικινδυνότητα τρομοκρατικών επιθέσεων αν το κόστος ήταν πολύ χαμηλό

Σχεδιάγραμμα10: Μια τρομοκρατική επίθεση θα μπορούσε να προκαλέσει την οικονομική παρακμή μιας ολόκληρης χώρας.

Σχεδιάγραμμα11: Θεωρείται ότι η μη ύπαρξη τρομοκρατικών επιθέσεων σε μια περιοχή συνέβαλλε θετικά στην τουριστική ζήτηση της;

Σχεδιάγραμμα12: Θεωρείται ότι η αυξημένη τουριστική κίνηση ενός προορισμού μπορεί να είναι ο κύριος παράγοντας για την εμφάνιση τρομοκρατικών επιθέσεων ;

Σχεδιάγραμμα13: Ο τουρισμός με την μορφή *all inclusive* θεωρείται ότι έχει βοηθήσει στην ανάπτυξη της τρομοκρατίας ;

Σχεδιάγραμμα14: Έχετε δεχτεί ποτέ κάποιο είδος επίθεσης σε κάποιο από τα ταξίδια που έχετε πραγματοποιήσει;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά όλους τους ανθρώπους που μου στάθηκαν σε αυτή την προσπάθεια, αλλά πάνω από όλα θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που ήταν πλάι μου και με στήριξε από την πρώτη μέρα των σπουδών μου μέχρι και σήμερα.

Ολοκληρώνω λοιπόν όλη αυτή τη διαδικασία με πλούσια συναισθήματα και ικανοποίηση για τις νέες γνώσεις που αποκόμισα οι οποίες θα αποτελέσουν απαραίτητα εφόδια στην αγορά εργασίας.

Με εκτίμηση

Ειρήνη Κόντη

Κεφάλαιο 1^ο : Τουριστική βιομηχανία

1.1 Εισαγωγή

Ο τουρισμός αποτελεί ένα πολύ συνηθισμένο και δημοφιλές φαινόμενο στις σύγχρονες κοινωνίες, ειδικά μετά τη βιομηχανική επανάσταση όπου ο σύγχρονος άνθρωπος απέκτησε το πλεονέκτημα και τη δυνατότητα να ταξιδεύει σε προορισμούς μακρινούς γρήγορα αλλά και με πιο μεγάλη ασφάλεια. Παράγοντες οι οποίοι συνέβαλαν ώστε να αναπτυχθεί και να ακμάσει η τουριστική βιομηχανία μέσα στα επόμενα χρόνια, είναι τα μέσα μεταφοράς όπως το πλοίο, το αεροπλάνο, οι σιδηρόδρομοι, καθώς επίσης και η εμφάνιση της μεσαίας κοινωνικής τάξης. Ο τουρισμός, συνδέεται με τα ταξίδια με άμεσο τρόπο κι αυτό το αντιλαμβανόμαστε καθώς ως τουρίστας νοείται εκείνος που μεταβαίνει από τον μόνιμο τόπο κατοικίας του, σε κάποιο άλλο τόπο και διαμένει σε αυτόν τουλάχιστον για 24 ώρες(Χρήστου, 1999).

Όμως, όταν αναφερόμαστε στην τουριστική βιομηχανία, μιλάμε για ένα φαινόμενο παγκόσμιο, καθώς ο τουρισμός έχει επεκταθεί σε όλες τις γωνίες του κόσμου. Έτσι λοιπόν, υπήρχε η αναγκαιότητα να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί ένα διεθνές ασφαλές περιβάλλον ώστε να ευνοούνται και οι μετακινήσεις των τουριστών. Δυστυχώς όμως, φαινόμενο των σύγχρονων κοινωνιών αποτελεί και η τρομοκρατία, εκδηλώσεις βίαιων πράξεων που στοχεύουν στο να προκαλέσουν το φόβο ώστε να καταφέρουν να επιτύχουν οι τρομοκράτες το στόχο τους. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις, για τις οποίες όλοι ενημερωνόμαστε μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, λαμβάνουν χώρα παγκοσμίως γεγονός που οφείλεται στην παγκοσμιοποίηση και στις επιδράσεις που έχει σε όλον τον πλανήτη. Το φαινόμενο, των ολοένα αυξανόμενων τρομοκρατικών επιθέσεων, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τον τουρισμό και διαταράσσει την ασφάλεια που νιώθει ο τουρίστας εντός του τουριστικού διεθνούς περιβάλλοντος(Παπαστάμου & Προδρομίτης, 2009).

Δεν είναι λίγες οι τρομοκρατικές επιθέσεις που έχουν πραγματοποιηθεί και είχαν στόχο τον τουρισμό. Αυτό το γεγονός αποτέλεσε και την αφορμή για την υλοποίηση πολλών μελετών κι ερευνών προκειμένου για την εξήγηση τέτοιου είδους επιθέσεων. Με τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1979, αποφασίζεται να καταδικαστεί η εκδήλωση τρομοκρατικών επιθέσεων, ειδικότερα στην απόφαση αναφέρεται το εξής: «...όλες οι ενέργειες της τρομοκρατίας που θέτουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές ή απειλούν τις θεμελιακές ελευθερίες καταδικάζονται απερίφραστα». Μάλιστα, προκειμένου οι τουρίστες να προστατεύονται από

τυχόν τρομοκρατικές επιθέσεις, μια χώρα είναι υποχρεωμένη, για να νιώσουν οι τουρίστες ασφαλείς, να εκδίδει ταξιδιωτικές οδηγίες για τουριστικούς προορισμούς, όταν κρίνει ότι οι προορισμοί αυτοί μπορεί να κρύβουν κινδύνους, υποψίες τρομοκρατικών επιθέσεων, για τους πολίτες της. Οι ταξιδιωτικές οδηγίες, παίζουν κυρίως ρόλο στο να προειδοποιήσουν τους τουρίστες για πιθανούς κινδύνους για τον προορισμό που έχουν επιλέξει ή ακόμη και για κινδύνους κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, κι όχι τόσο να τους πληροφορήσουν απλά για τον συγκεκριμένο τουριστικό προορισμό(<http://www.gnto.gr>).

Μέσα από τη συγκεκριμένη εργασία, επιδιώκουμε να μελετήσουμε με ποιους τρόπους αλλά και σε τι βαθμό επιδρά η τρομοκρατία στην βιομηχανία του τουρισμού αλλά και στους τουρίστες. Στόχοι μας είναι να αναλύσουμε το φαινόμενο του τουρισμού αλλά και το φαινόμενο της τρομοκρατίας όπως και το πώς συνδέονται αυτά τα δύο αντικείμενα μεταξύ τους αλλά και ποια η μεταξύ τους αλληλεπίδραση. Πιο συγκεκριμένα, αφιερώνουμε το πρώτο κεφάλαιο στη βιομηχανία του τουρισμού όπου αναλύουμε τι είναι τουρισμός, στη σημαντικότητα της ανάπτυξης του στις τουριστικές χώρες, τα οικονομικά οφέλη που προέρχονται από αυτόν και ποια πολιτική ακολουθείται με βάση τις οδηγίες της Ε.Ε. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε το φαινόμενο της τρομοκρατίας και πώς αυτή συνδέεται με τον τουρισμό. Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο κάνουμε συσχέτιση των δύο αντικειμένων, του τουρισμού και της τρομοκρατίας, ποιοι κίνδυνοι ελλοχεύουν για τους τουρίστες, πώς επηρεάζεται ο τουρισμός από τις τρομοκρατικές επιθέσεις και ποιες οι συνέπειες όλων αυτών. Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, γίνεται παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας καθώς επίσης προτείνουμε και ορισμένους τρόπους αντιμετώπισης για την τρομοκρατία στον τουρισμό.

1.1.1 Ο τουρισμός ιστορικά

Ο τουρισμός, δεν αποτελεί απλά ένα σύγχρονο φαινόμενο που παρουσιάστηκε στις ανεπτυγμένες κοινωνίες του σήμερα, αλλά αποτελεί ένα γεγονός που χρονολογείται χιλιάδες χρόνια πριν. Πηγαίνοντας λοιπόν πολλά χρόνια πίσω, κατά την αρχαιότητα, ο τουρισμός είχε πολύ διαφορετική έννοια από τη σημερινή καθώς δεν αποσκοπούσε καθαρά στην ψυχαγωγία, όπως ισχύει σήμερα. Μέσα από γραπτά σε μνημεία που έχουν έρθει στην επιφάνεια, σε διάφορες περιοχές του κόσμου, όπως στην Κίνα, τη Ρώμη αλλά και στη χώρα μας, επιβεβαιώνεται η ύπαρξη τουριστικής διακίνησης σε κάποια θεωρούμενα τουριστικά κέντρα

της αρχαιότητας, όπως επίσης και η μετακίνηση ατόμων, κυρίως στην αρχαία Ελλάδα, για θρησκευτικούς, αθλητικούς ή θεραπευτικούς λόγους(Ηγουμενάκης, 2000).

Κατά την περίοδο του Μεσαίωνα αλλά και της Αναγέννησης, η διακίνηση των ατόμων αρχίζει να αποκτά το ενδιαφέρον για ασφαλή διακίνηση και τίθεται ως βασικός στόχος για την τουριστική διακίνηση κάθε είδους, ενώ τα βασικά είδη τουριστικής διακίνησης εκείνες τις χρονικές περιόδους αποτελούν το εμπόριο, η ψυχαγωγία αλλά και η αναζήτηση για νέα πολιτιστικά πρότυπα, όπως και λόγοι θρησκευτικοί ή εξερευνητικοί. Μερικούς αιώνες αργότερα και ειδικότερα κατά τον 15^ο μέχρι και τον 17^ο αιώνα, παρατηρείται μεγάλη στροφή ως προς την επιλογή αλλά και τους σκοπούς για τους τουριστικούς προορισμούς κι αυτό διότι τα ταξίδια πλέον αποκτούν έναν πιο πολύ επιμορφωτικό χαρακτήρα. Η λέξη “tourist”, άρχισε να χρησιμοποιείται τον 19^ο αιώνα και εφόσον κατά την χρονική εκείνη περίοδο πραγματοποιείται σταθεροποίηση της οικονομίας αλλά και των πολιτικών συνθηκών, έχουμε την εκκίνηση της βιομηχανικής επανάστασης γεγονός που επιφέρει αλλαγές και στον τουρισμό. Η βασική αλλαγή ήταν και η εφεύρεση του ομαδικού τουρισμού, καθώς μέχρι τότε τα τουριστικά καταλύματα, τα μεταφορικά μέσα αλλά και οι ταξιδιωτικοί οδηγοί ήταν ελάχιστα. Ο Thomas Cook, ήταν ο πρώτος που διαπίστωσε την αναγκαιότητα αλλά και ευκολία του ομαδικού ταξιδιού με χαμηλές τιμές και απευθύνθηκε στη μεσαία οικονομική τάξη(Βαρβαρέσος, 2000).

Ουσιαστικά, ο τουρισμός άρχισε να αποκτά τη σημερινή του σύγχρονη μορφή έπειτα από το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου, όπου σιγά σιγά απομακρυνόταν από το να αποτελεί προνόμιο μόνο για λίγους και ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι μπορούσαν να τον απολαμβάνουν. Ωστόσο, στην ανάπτυξη και άκμαση της τουριστικής βιομηχανίας, συνέβαλλαν παράγοντες όπως είναι η βελτίωση κι ανάπτυξη των μέσων μεταφοράς, η ανάπτυξη του πολιτιστικού επιπέδου των κοινωνιών, η καλύτερευση της αμοιβής των υπαλλήλων, ο διαθέσιμος ελεύθερος χρόνος όπως και η ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού(Πατσουράτης, 2002).

1.1.2 Τι εννοούμε με την έννοια «τουρισμός»;

Η λέξη «τουρισμός», έκανε την εμφάνισή της κατά τον 19^ο αιώνα, προερχόμενη από την αγγλική και γαλλική λέξη tour. Το φαινόμενο του τουρισμού αποτελεί ένα δύσκολο αντικείμενο, με πολλές από αυτές τις δυσκολίες να προέρχονται λόγω της φύσης του

τουριστικού φαινομένου. Άλλες πάλι δυσκολίες, φαίνεται να προκύπτουν λόγω των ελλείψεων ή των λανθασμένων μεθόδων μέτρησης που το αφορούν(Βαρβαρέσος, 2000).

Όσον, λοιπόν, αφορά την έννοια του τουρισμού, πολλές είναι οι προσεγγίσεις που έχουν γίνει σχετικά με την οριοθέτηση αυτής της έννοιας. Το 1942, σύμφωνα με τους Hunziquer και Krapf, ο τουρισμός ορίζεται ως εξής: *«το σύνολο των σχέσεων και των γεγονότων που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της μετακίνησης και της παραμονής των ατόμων εκτός του τόπου της μόνιμης κατοικίας τους, υπό τον περιορισμό ότι τόσο η μετακίνηση όσο και η παραμονή δεν έχουν ως κίνητρο την άσκηση οποιασδήποτε κερδοσκοπικής δραστηριότητας»*. Μια άλλη εκδοχή για την έννοια του τουρισμού, εκδίδεται από τη Διεθνή Ακαδημία του Τουρισμού το Διεθνές λεξικό τουρισμού, όπου με βάση αυτό ο τουρισμός νοείται ως εξής: *«ως όρος ο οποίος χρησιμοποιείται στα ταξίδια αναψυχής. Ως σύνολο των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων ενεργοποιούμενων προκειμένου να πραγματοποιηθεί το ταξίδι. Βιομηχανία η οποία συμβάλλει στην ικανοποίηση των αναγκών του τουρίστα»*. Ένας τρίτος ορισμός που δίνεται από την A.I.E.S.T. (Association Internationale d'Experts Scientifiques de Tourisme), και μάλιστα ο ορισμός αυτός χρησιμοποιήθηκε κι από τον Kaspar C. το 1976, σύμφωνα με τον οποίο: *«τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων που απορρέουν από το ταξίδι και την παραμονή των ατόμων, για τα οποία ο τύπος παραμονής δεν είναι ούτε η αρχική και μόνιμη κατοικία ούτε ο συνήθης τύπος εργασίας»*.

Ωστόσο, οι πιο βασικές προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις οποίες προωθεί και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού τον ορισμό του τουρισμού είναι οι εξής:

- 1) Έπειτα από κάποιες μικρές τροποποιήσεις, η Διεθνής Ένωση Τουρισμού το 1957 όρισε τον παρακάτω ορισμό κατάλληλο για τον τουρισμό, ο οποίος το 1937 είχε προκύψει ύστερα από επεξεργασία από τους στατιστικούς της Κοινωνίας των Εθνών και είναι ο εξής: *«ως τουρίστας ορίζεται κάθε άτομο σε μετακίνηση, διάρκειας τουλάχιστον είκοσι τεσσάρων ωρών, εκτός του τόπου στον οποίο βρίσκεται η κύρια κατοικία του»*.
- 2) Ύστερα από την πραγματοποίηση της συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τον τουρισμό όπως επίσης και για τα διεθνή ταξίδια, που έλαβε χώρα το 1963 στη Ρώμη, ορίστηκε ως επισκέπτης/τουρίστας: *«κάθε άτομο το οποίο μετακινείται σε μια άλλη χώρα, διαφορετική από εκείνη της μόνιμης κατοικίας*

του, για οποιονδήποτε λόγο εκτός από εκείνον της άσκησης αμειβόμενου επαγγέλματος»(Βαρβαρέσος, 2000).

1.1.3 Είδη τουρισμού

Ο τουρισμός κατηγοριοποιείται σε δύο επιμέρους κλάδους που είναι ο μαζικός και ο εναλλακτικός και η διαφοροποίηση ανάμεσα σε αυτούς τους δύο κλάδους προκύπτει από τα μέσα της ανάπτυξης του τουρισμού που χρησιμοποιεί ο κάθε κλάδος.

Σύμφωνα λοιπόν με τον μαζικό τουρισμό, ο οποίος στηρίζεται στην ιδέα ότι όλα γίνονται για τον τουρισμό, η μεταφορά των τουριστών στους προορισμούς ταξιδιών τους γίνεται κυρίως με αεροπλάνα και δυστυχώς μέσα από αυτήν την αλόγιστη μετακίνηση των τουριστών, έχουν επέλθει αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον λόγω της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, αλλά και μέσα από τη μη ελεγχόμενη οικοδόμηση νέων τουριστικών και ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων(Πατσουράτης, 2002).

Ωστόσο, ο εναλλακτικός τουρισμός, υποστηρικτής του αειφόρου τουρισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης, δείχνει σεβασμό προς το περιβάλλον και επιδιώκει λύσεις προκειμένου για την προστασία του κι όχι να το πλήξει κατά την ανάπτυξη του τουρισμού. Ο εναλλακτικός τουρισμός συναντάται με διάφορες μορφές όπως:

- ✓ Ο πολιτιστικός τουρισμός. Σε αυτήν την περίπτωση, ο πολιτικός τουρίστας έχει την διάθεση για κατανόηση του τόπου που επισκέπτονται αλλά και του πολιτισμού του. Επίσης, μαθαίνει για την ιστορία του τόπου, το λαό του και τον τρόπο ζωής αυτού, την αρχαιολογία, τις πολιτιστικές εξελίξεις, το φαγητό κ.α.
- ✓ Ο οικοτουρισμός. Πρόκειται για επίσκεψη σε τουριστικό προορισμό με οικολογική συνείδηση και με σεβασμό στο φυσικό τοπίο, με σκοπό να απολαύσουν το φυσικό τοπίο και επίσης αυτού του είδους ο εναλλακτικός τουρισμός προωθεί και την προστασία της φύσης μειώνοντας τον κίνδυνο για αρνητικές επιδράσεις, έπειτα από την παρουσία επισκεπτών, στο περιβάλλον(Μοίρα, 2005).
- ✓ Ο θαλάσσιος τουρισμός. Σε αυτόν περιλαμβάνονται όλες οι δραστηριότητες που εμπεριέχουν τη θάλασσα.

- ✓ Ο αγροτουρισμός. Στην εναλλακτική αυτή μορφή τουρισμού, ο επισκέπτης/ τουρίστας, γίνεται μέρος της αγροτικής ζωής του τόπου που έχει επισκεφτεί και συμμετέχει σε όλες τις αγροτικές δραστηριότητες.
- ✓ Ο θρησκευτικός τουρισμός. Ο τουρίστας σε αυτήν την περίπτωση, επιδιώκει να επισκέπτεται προορισμούς με ιστορικά μνημεία ιστορικής ή θρησκευτικής σημασίας και μάλιστα τις περισσότερες φορές έχει και ο ίδιος υιοθετήσει τη συγκεκριμένη θρησκεία που αντιπροσωπεύουν αυτά τα μνημεία.
- ✓ Ο αθλητικός τουρισμός. Στην περίπτωση αυτοί οι επισκέπτες σε έναν τόπο επιθυμούν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους να αθλούνται. Βασική προϋπόθεση για αυτή τη μορφή τουρισμού είναι να υπάρχουν οι απαραίτητες αθλητικές εγκαταστάσεις και υποδομές.
- ✓ Ο ιαματικός τουρισμός. Οι επισκέπτες σε αυτήν την περίπτωση επιθυμούν να επισκέπτονται περιοχές με ιαματικές πηγές.
- ✓ Ο συνεδριακός τουρισμός. Εδώ, εμπεριέχονται οι εκδηλώσεις που έχουν να κάνουν με οργανωμένα συνέδρια ή συναντήσεις με μικρό ή μεγάλο αριθμό ατόμων που συμμετέχουν σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό ή διεθνές. Εδώ επίσης κρίνεται σημαντική η ύπαρξη υποδομών και κατάλληλων εγκαταστάσεων(Παυλόπουλος, 1999).

1.1.4 Διεπιστημονική προσέγγιση τουρισμού

Το φαινόμενο του τουρισμού, δεν αποτελεί ένα αντικείμενο που μπορεί κανείς να το προσεγγίσει μονόπλευρα καθώς έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τη ζωή ενός ατόμου τόσο άμεσα όσο και έμμεσα, σε μια εμβέλεια που ενδεχομένως θα αφορά την ψυχολογική του κατάσταση μέχρι και την οικονομική του κατάσταση, όπως βέβαια και την οικονομική κατάσταση της χώρας του. Έτσι λοιπόν συμπεραίνουμε ότι ο τουρισμός συνδέεται με πολλές επιστήμες.

Η κοινωνιολογία του τουρισμού, αποτελώντας παρακλάδι των κοινωνικών επιστημών, είναι το αποτέλεσμα που προκύπτει από τον κοινωνιολογικό προβληματισμό που αναπτύχθηκε μεταπολεμικά. Η ανάπτυξη της κοινωνιολογίας, προέκυψε αρχικά σε επίπεδο εμπειρικό και στη συνέχεια σε επίπεδο ενεργοποίησης κριτηρίων για επιστημονική μελέτη,

αλλά και ποικίλων μεθοδολογικών εργαλείων προκειμένου για την βαθύτερη διερεύνηση και ερμηνεία των ζητημάτων που προέκυπταν προοδευτικά(Πατσουράτης, 2002).

Η κοινωνιολογία του τουρισμού, περιλαμβάνει 4 βασικές αξίες οι οποίες αξίες προέκυψαν κι από το κείμενο για τον παγκόσμιο τουρισμό, της Διακήρυξης της Μανίλας και είναι:

- ✓ Η διεθνολογική και πανανθρώπινη αξία του τουρισμού
- ✓ Το δικαίωμα του ανθρώπου για διασκέδαση και ψυχαγωγία το οποίο εμφανίζεται κάπου ανάμεσα στην εργασία και τον ελεύθερο χρόνο
- ✓ Η συμμετοχή του ανθρώπου για την προστασία του φυσικού τοπίου και η συμβολή στη διαμόρφωση νέων συνθηκών ζωής
- ✓ Τέλος, η σημαντικότητα για την καθολική ευθύνη σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη και στο πως αυτή συμβάλλει στην καλλιέργεια και διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης.

Έτσι λοιπόν βλέπουμε ότι, η κοινωνική σπουδαιότητα του τουρισμού έχει δημιουργήσει ένα μεγάλο εξειδικευμένο επιστημονικό πλαίσιο στήριξης όπου αρκετοί κλάδοι μελετούν και αναλύουν το τουριστικό φαινόμενο. Επομένως ο τουρισμός ως φαινόμενο κοινωνικό, προκάλεσε το ενδιαφέρον των κοινωνιολόγων οι οποίοι έδωσαν επιπλέον σπουδαιότητα στον τουριστικό κλάδο και αποκτώντας ως τουριστικός θεσμός πλέον ενδιαφέρον για περαιτέρω κοινωνιολογική έρευνα(Λύτρας, 1998).

1.1.5 Οικονομία και τουρισμός

Η παρουσία της επιστήμης της οικονομίας στον τουρισμό, που αποτελεί μια πολυεπίπεδη επιστήμη, κατά τη μελέτη κι ανάπτυξη της οικονομίας στον τουρισμό, μιλάμε για μακροοικονομικές και μικροοικονομικές αναλύσεις, όπως και για πολιτική οικονομία, μάρκετινγκ, διοίκηση επιχειρήσεων και διαφήμιση κ.α. Συνεπώς, μέσα από αυτό το μεγάλο φάσμα μελέτης όλων αυτών των πεδίων που προαναφέραμε για μελέτη κι έρευνα, οδηγούμαστε στην εννοιολογική προσέγγιση πολλών κοινωνικών επιστημών. Ωστόσο, από τα βασικά ζητήματα που απασχολούν τους ποικίλους κλάδους του τουρισμού και της οικονομίας του είναι τα παρακάτω:

- Μελέτες που αφορούν τις προτιμήσεις κι επιλογές των τουριστών σχετικά με τις αποφάσεις που θα πάρουν και αφορούν τις τουριστικές υπηρεσίες της προτίμησής

τους, καθώς επίσης και τους τουριστικούς προορισμούς που θα επισκεφτούν. Σε τέτοιου είδους μελέτες, οι παράγοντες που λειτουργούν καθοριστικά είναι το πώς καταναλώνεται ο χρόνος από τους τουρίστες και το κόστος που απαιτείται για το ταξίδι.

- Μελέτες, καθώς επίσης και έρευνες, που προσπάθησαν να προσεγγίσουν το θέμα και να αναλύσουν μέσω της πολιτικής οικονομίας, όσον αφορά τα χαρακτηριστικά οργάνωσης του τομέα του τουρισμού και μάλιστα κυρίως μέσα από την οπτική των ολιγοπωλιακών ή μονοπωλιακών τάσεων του τουρισμού στον τουρισμό διεθνώς(Λύτρας, 1998).
- Αναλύσεις καίριας σημασίας, όσον αφορά τον σημαντικό ρόλο που παίζει ο τουρισμός στην εθνική οικονομία από πολλές απόψεις, όπως είναι στο ισοζύγιο πληρωμών, στην απασχόληση, την παραγωγή, το πώς επιδρά σε άλλους κλάδους της οικονομίας κ.α. Στην πλειοψηφία των μελετών αυτών, πραγματοποιείται μια γενική αναλυτική και κριτική αποτίμηση που αφορά την σημασία του κλάδου του τουρισμού, ως έναν από τους βασικούς παράγοντες για την οικονομική ανάπτυξη χωρών αλλά και των περιφερειών κι επιπλέον γίνεται προβολή των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και πολιτισμικών επιπτώσεων λόγω της ανάπτυξής του.
- Ακόμη, πραγματοποιούνται αναλύσεις σε συστηματικό βαθμό, προκειμένου για μελέτες μάρκετινγκ που σχετίζονται με τα κοινωνικά, οικονομικά αλλά και ψυχογραφικά χαρακτηριστικά των τουριστών τα οποία συνδέονται άμεσα με τα κίνητρα που έχουν οι τουρίστες αλλά και τις επιλογές που κάνουν για τα να ταξιδέψουν. Την ίδια στιγμή, αναλύσεις που παρουσίασαν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια μελετών που αφορούσαν την τμηματοποίηση της αγοράς που στοχεύει στην προβολή και τη διαφήμιση, παράγοντες που συνέβαλλαν στην ενίσχυση κι ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών αλλά και τα κίνητρα των διαφορετικών κοινωνικών και επαγγελματικών ομάδων των τουριστών.

Η συμβολή της επιστήμης της οικονομίας, συμβάλλει κι έχει συμβάλλει σημαντικά στην πραγματοποίηση μιας κριτικής αποτίμησης αλλά και ανάλυσης του τουρισμού, καθώς επίσης και στην ανάλυση πολλών παραγόντων που αποτελούν τον τουρισμό στην σύγχρονη μορφή του(Τσάρτας, 1996).

1.1.6. Κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας

Πριν ξεκινήσουμε την αναφορά μας στα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού τουρισμού, είναι χρήσιμο να αναφερθούμε πρώτα στα χαρακτηριστικά της δομής του κλάδου του τουρισμού αλλά και του τουριστικού προϊόντος που προσφέρεται. Τα χαρακτηριστικά αυτά, εν συντομία είναι τα εξής:

- i. Πληθώρα μικρών τουριστικών επιχειρήσεων. Ανάμεσα σε όλες τις διαθέσιμες υπηρεσίες που προσφέρονται προκειμένου για την εξυπηρέτηση της διαμονής των επισκεπτών, δραστηριοποιείται κι ένας μεγάλος αριθμός μικρών επιχειρήσεων όπως είναι τα ταξιδιωτικά γραφεία, μικρές ξενοδοχειακές μονάδες, τουριστικοί πράκτορες, κ.α. Από τη μια, σαφώς και όλη αυτή η ποικιλία παρέχει στον επισκέπτη τη δυνατότητα επιλογών, από την άλλη όμως, ενισχύεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων κι έτσι μειώνεται η δυνατότητα κέρδους.
- ii. Η εύθραυστη τουριστική βιομηχανία. Οι λόγοι για τους οποίους ο τουρισμός, παρά το διεθνή του χαρακτήρα, χαρακτηρίζεται εύθραυστος, είναι οι εξής:
 - Πληθώρα μικρών επιχειρήσεων
 - Μη δυνατότητα πρόβλεψης για την επικείμενη τουριστική ζήτηση
 - Ο παράγοντας μόδας και φθαρτότητας
 - Η εποχικότητα του τουριστικού προϊόντος
- iii. Η κάθετη ενοποίηση. Σνηθίζεται τα τελευταία χρόνια να γίνονται συγχωνεύσεις και εξαγορές μεταξύ επιχειρήσεων του τουρισμού στοχεύοντας στην κάθετη ενοποίηση των κλάδων. Μέσω της κάθετης ενοποίησης των τουριστικών επιχειρήσεων, γίνεται επιτρεπτή η αξιοποίηση των οικονομικών κλίμακας οι οποίες επιφέρουν τη μείωση του κόστους προσφοράς του πακέτου τουρισμού, όπως επίσης και τη συγκέντρωση της αγοράς σε συγκεκριμένο αριθμό επιχειρήσεων
- iv. Η εισαγωγή νέας τεχνολογίας αλλά και νέων διαδικασιών για την προσφορά υπηρεσιών τουρισμού. Τα νέα τεχνολογικά μέσα και η εισαγωγή τους στις τουριστικές επιχειρήσεις, συμβάλλει θετικά στην παραγωγικότητά τους και ελαττώνει το παραγωγικό κόστος. Επιπλέον, βελτιώνεται σε μεγάλο βαθμό η οργάνωση και διοίκηση της επιχείρησης.

Όσον αφορά λοιπόν την Ελλάδα, υπάρχουν πολυάριθμες μικρές τουριστικές επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν κατά κύριο λόγο εποχικά και είναι οικογενειακού χαρακτήρα. Σύμφωνα με μελέτη που πραγματοποίησε ο ΙΤΕΠ (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων), ακριβώς επειδή οι πολυάριθμες τουριστικές επιχειρήσεις είναι μικρές σε μέγεθος, δεν τους δίνεται η δυνατότητα για εποικοδομητική χρήση των νέων τεχνολογιών σε επίπεδο οργάνωσης αλλά και επικοινωνίας(Λαγός, 2005).

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού τουρισμού συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Η εποχικότητα. Η πλειοψηφία των αφίξεων και των διανυκτερεύσεων, πραγματοποιούνται κυρίως μεταξύ των μηνών Ιούνιο μέχρι και Σεπτέμβριο.
- Εξαρτημένη σχέση από τον διεθνή τουρισμό ο οποίος αγγίζει το 77% του συνόλου των διανυκτερεύσεων.
- Έλλειψη ισορροπίας στον τρόπο κατανομής της τουριστικής ανάπτυξης. Ειδικότερα οι τέσσερις βασικότεροι προορισμοί είναι η Αθήνα, η Κέρκυρα, η Ρόδος και η Κρήτη, όπου και συγκεντρώνεται η πλειοψηφία του συνόλου των διανυκτερεύσεων δηλαδή το 65%.
- Μη επαρκής κατάλληλης υποδομής στην πλειοψηφία των τουριστικών προορισμών και μη επαρκές ειδικευμένο προσωπικό(Πατσουράτης, 2002).

1.1.7Η τουριστική πολιτική της Ε.Ε.

Μέσω της τουριστικής πολιτικής της Ε.Ε., επιδιώκεται η ισορροπημένη ανάπτυξη του τουρισμού σε όλες τις χώρες-μέλη κι αυτός είναι και ο λόγος που η Ε.Ε. θέτει όρια όσον αφορά τους τομείς εκείνους στους οποίους πρέπει να δίνεται προτεραιότητα ώστε οι κοινά συντονισμένες ενέργειες που θα πραγματοποιούνται να βοηθούν για την επίλυση των προβλημάτων και κατ' επέκταση στην τουριστική ανάπτυξη των χωρών-μέλη. Η τουριστική πολιτική της Ε.Ε. ουσιαστικά θέτει στόχους οι οποίοι αφορούν κατά κύριο λόγο τους παρακάτω τομείς:

- A. Την μετακίνηση των τουριστών ελεύθερα όπως επίσης και την προστασία των επισκεπτών επιδιώκοντας να αποτρέψει τα εξής:
- Τη μείωση των ελέγχων στα τελωνεία.
 - Τη μείωση των ελέγχων στα σύνορα από αστυνομικές δυνάμεις.

- Την ενημέρωση, σε όσο το δυνατόν μεγάλο βαθμό, των τουριστών της Ευρώπης σχετικά με τα δικαιώματα που έχουν και της κοινωνικής ασφάλισης που δικαιούνται.
- Την αυτοκινητιστική ασφάλεια, όπως επίσης και την περίθαλψη των τουριστών, έτσι ώστε να υπάρχει εναρμονισμός των συνθηκών περίθαλψης σε όσους έχουν ατυχήματα ενώ βρίσκονται κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού στις χώρες της Ε.Ε. με σκοπό σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. να παρέχονται ισότιμες συνθήκες ασφάλισης.
- Τέλος, να διαφυλάσσονται τα δικαιώματα των τουριστών όπως και τα συμφέροντά τους όσον αφορά τις διακινούμενες ανακριβείς διαφημίσεις και τους κινδύνους τους κι επίσης σε σχέση με τις ανεπάρκειες παρά τις συμφωνηθείσες παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες(Γσάρτας, 1996).

B. Την οριοθέτηση του πλαισίου εργασίας των επαγγελματιών του τουρισμού:

Η πολιτική λοιπόν της Ε.Ε. στοχεύει να καλυτερεύσει τα πλαίσια εργασίας των επαγγελματιών που ασχολούνται με τον τουρισμό. Έτσι λοιπόν, ανέλαβε μια σειρά πρωτοβουλιών προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες σε σχέση με την όσο το δυνατόν καλύτερη ανάπτυξη των τουριστικών δραστηριοτήτων. Οι πρωτοβουλίες αυτές αφορούν τους παρακάτω τομείς:

- Δίνεται το ελεύθερο δικαίωμα για την εγκατάσταση και την ελεύθερη παροχή των τουριστικών υπηρεσιών.
- Εκπαίδευση επαγγελματική και αναγνώριση της απασχόλησης και των διπλωμάτων. Η πολιτική της Ε.Ε. επιδιώκει να καταφέρει πετυχημένη ειδίκευση στα τουριστικά επαγγέλματα με σκοπό την ανάπτυξη του τουρισμού.
- Βελτίωση της κατανομής του χρόνου για τις διακοπές. Αυτό σημαίνει ότι, μέσω της κοινωνικής πολιτικής, γίνεται μια προσπάθεια ώστε να μην συγκεντρώνονται οι επαγγελματικές και σχολικές διακοπές σε συγκεκριμένη χρονική διάρκεια εντός του έτους. Κάτι τέτοιο ωστόσο, δημιουργεί προβλήματα στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

- Η φορολογία στις τουριστικές επιχειρήσεις. Ο Φ.Π.Α. που εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις του τουρισμού, έχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των χωρών-μελών και η επιδίωξη της επιτροπής είναι να εναρμονίσει τις τιμές του Φ.Π.Α.

C. Ο τουρισμός και οι μεταφορές:

Ένας ακόμη στόχος της κοινοτικής πολιτικής, είναι και η απελευθέρωση των αγορών των οδικών μεταφορών. Επίσης, μέτρα ελήφθησαν για τη μετακίνηση των τουριστών, όπως κανόνες για υπηρεσίες σταθερές κι εξιδεικευμένες που αφορούσαν την παροχή λεωφορείων και πούλμαν κ.α.

D. Ανάπτυξη της περιφέρειας και τουρισμός:

Μέσω της πολιτικής της Ε.Ε., προωθείται η ενίσχυση κι ανάπτυξη των υποανάπτυκτων τουριστικά περιοχών που διαθέτουν αρκετά αξιόλογους πόρους για τον τουρισμό. Προκειμένου λοιπόν, κάτι τέτοιο να επιτευχθεί, η Ε.Ε. κάνει χρήση οργάνων της περιφερειακής οικονομικής πολιτικής που είναι:

- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο περιφερειακής Ανάπτυξης
- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
- Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο

Όλες αυτές οι παραπάνω ενέργειες από την πλευρά της Ε.Ε., δείχνουν ότι υπάρχει η πολιτική θέληση προκειμένου να έχει ρόλο σημαντικό που θα ευοδώσει ως προς την ανάπτυξη του τουρισμού, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα παρέμβει στον υπάρχον συντονισμό των εθνικών πολιτικών. Κάτι τέτοιο άλλωστε δεν θα ήταν εύκολο να γίνει καθώς οι πολιτικές είναι προσαρμοσμένες στις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα-μέλος (Πατσουράτης, 2002).

Κεφάλαιο 2: Τρομοκρατία

2.1 Τι είναι τρομοκρατία;

Πολλοί είναι οι ορισμοί που έχουν δοθεί για την τρομοκρατία μέσα από την προσπάθεια προσέγγισης του όρου, διότι αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο που παρατηρείται στη νεότερη πολιτική εξουσία. Έτσι λοιπόν:

- Οι πιο απλοποιημένοι ορισμοί, προσεγγίζουν την τρομοκρατία ως βία ή ακόμη και ως απειλή βίας που στοχεύουν στη δημιουργία εκφοβισμού ή στο να καταφέρουν να αλλάξουν στάση ή διαθέσεις σε μια ομάδα πληθυσμού.
- Ορισμοί οι οποίοι συγκαταλέγουν την άσκηση τρομοκρατίας σε ένα νομικό πλαίσιο, εμμένουν στο ότι η εγκληματική βία όπως και η ποινική αντιμετώπισή της είναι απαραίτητη. Για αυτό το λόγο λοιπόν, οι ορισμοί αυτοί δεν μπορούν να προσεγγίσουν τα αίτια και τις αφορμές εκδήλωσης της τρομοκρατίας και περιορίζονται μόνο με τα παράγωγα των τρομοκρατικών πράξεων.
- Από την άλλη πλευρά, οι ορισμοί που είναι περισσότερο αναλυτικοί, δίνουν μεγαλύτερη βάση στα κοινωνικά κίνητρα και την πολιτική διάσταση που εγείρουν τις τρομοκρατικές οργανώσεις(Μπόση, 2000).

Οι ενέργειες που θεωρούνται τρομοκρατία σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο είναι: Οι απαγωγές, οι βομβιστικές ενέργειες, ομηρίες, πυροβολισμοί και δολοφονίες, επιθέσεις σε διάφορες εγκαταστάσεις, αεροπειρατείες, πρόκληση επεισοδίων με σκοπό την προξένηση φόβου.

Ωστόσο, ορισμός για την τρομοκρατία έχει δοθεί κι από το ΝΑΤΟ, μέσω οδηγίας, κι είναι ο εξής:

«Τρομοκρατία είναι η χρήση βίας ως αποτέλεσμα υπολογισμού, συνήθως κρίνεται ως έγκλημα σε επίπεδο εθνικό και απευθύνεται κατά ατόμων ή περιουσίας, αποτελεί δε απειλή των συμβόλων μιας κοινωνίας με σκοπό πολιτικά και ιδεολογικά οφέλη που ορίζονται με υποκειμενικά κριτήρια. Τρομοκρατία είναι η παράνομη χρήση βίας ή η απειλή χρήσης βίας ή η χρήση βίας κατά ατόμων ή περιουσίας, με σκοπό τη διάβρωση της κοινωνίας ή τον κλονισμό μιας κυβέρνησης για την αποκόμιση πολιτικού, θρησκευτικού ή ιδεολογικού οφέλους». Η οδηγία αυτή είναι καθοριστική και για την τυπολογία της δραστηριότητας που κρίνει ως

τρομοκρατική: «οι πράξεις που θεωρούνται τρομοκρατία μπορεί να είναι: ο εκφοβισμός, η προπαγάνδα, οι ένοπλες επιθέσεις, οι κλοπές, βομβιστικές ενέργειες, δολοφονίες, τραυματισμοί κ.α.(Μπόση, 2000).

2.1.1 Μορφές τρομοκρατίας

Οι μορφές της τρομοκρατίας συγκεντρώνονται στους παρακάτω τύπους:

Ισλαμικός εξτρεμισμός. Πρόκειται για οργανώσεις που στο σύνολό τους εκφράζουν την ισλαμική βία. Έχουν ιδεολογικό υπόβαθρο το οποίο μερικές φορές φτάνει στα όρια ή και τα ξεπερνάει, του θρησκευτικού παραληρήματος. Εκδηλώνεται με πολύνεκρες πράξεις τρομοκρατικής βίας με χαρακτηριστικά παρόμοια με της ακροδεξιάς βίας. Οι ισλαμικοί τρομοκράτες είναι φανατικοί και δεν τους ενδιαφέρει κάποιο άμεσο πολιτικό όφελος, αλλά μένουν ικανοποιημένοι με το να προκαλέσουν μεγάλες καταστροφές χωρίς να τους απασχολούν οι ανθρώπινες απώλειες. Πράξεις ισλαμικής βίας έχουν εκδηλώσει οργανώσεις όπως είναι η Χεζμπολάχ, η Τζιχάντ κ.α.

Terrorism on Demand. Ο τύπος αυτής της μορφής τρομοκρατίας, αποτελεί μια ιδιαίτερη κατηγορία καθώς έχει σχέση με ισλαμιστές, μισθοφόρους και εξτρεμιστές. Μέσω αυτών εκτελούνται δολοφονίες, δολιοφθορές, εμπρησμοί κι άλλου είδους βίαιες πράξεις έναντι μεγάλης αμοιβής. Οι δραστηριότητές τους κινούνται εντός του πλαισίου του οργανωμένου εγκλήματος.

Single issue terrorism. Σε αυτή τη μορφή τρομοκρατικής βίας πραγματοποιούνται εξτρεμιστικές ενέργειες από ομάδες ή και μεμονωμένα άτομα τα οποία θέλουν να παραπονεθούν για κυβερνητικά ζητήματα ή κυβερνητική αδράνεια. Οι οργανώσεις αυτές, έχουν αιτήματα που τα περισσότερα από αυτά έχουν προκαλέσει τον προβληματισμό της κοινής γνώμης εδώ και πολλά χρόνια και μάλιστα κάποια από αυτά τα αιτήματα έχουν ικανοποιηθεί σε κυβερνητικό επίπεδο διεθνώς.

Τρομοκρατική Δραστηριότητα και Νέο Οργανωμένο Έγκλημα. Η συγκεκριμένη τρομοκρατική οργάνωση, με την απαρχή της που προήλθε μετά το τέλος του διπολικού συστήματος και τις διάφορες αλλαγές που συνέβησαν σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο, 'φροντίζει' για τη διακίνηση διαφόρων ενεργειών βίας όπως είναι οι δολοφονίες ή οι επιχειρήσεις δολοφονικών πράξεων κατά προσώπων της πολιτικής(Μπόση, 2000).

2.1.2 Όπλα μαζικής καταστροφής και «νέα» τρομοκρατική βία

Εντός των πλαισίων της σύγχρονης μορφής των τρομοκρατικών πράξεων, συγκαταλέγεται και η χρήση όπλων μαζικής καταστροφής. Ήδη εδώ και πολλά χρόνια, έχει δημιουργηθεί μεγάλο πρόβλημα λόγω της ευκολίας που παρατηρείται στη διακίνησή του διεθνώς με αποτέλεσμα ο κίνδυνος της διάδοσης του να έχει λάβει διεθνής διαστάσεις (Παπαδάτου, 1987).

Πυρηνική τρομοκρατία: τα πυρηνικά όπλα είναι ικανά να δημιουργήσουν μεγάλες καταστροφές και για αυτό το λόγο, οι περισσότερες τρομοκρατικές οργανώσεις τα έχουν θεωρήσει ως «ακατάλληλα». Η πρόκληση πολλαπλών θανάτων, από την πλειοψηφία των τρομοκρατικών οργανώσεων, δεν αποτελεί κομμάτι της ιδεολογίας και πρακτικής τους προκειμένου να ελκύσουν και να προσηλυτίσουν ακόμη περισσότερους οπαδούς.

Χημική τρομοκρατία: αυτό το είδος τρομοκρατίας έχει αρχίσει να χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο καθώς ήδη έχει κάνει αισθητή την παρουσία της. Η χημική τρομοκρατία, κυρίως έχει χρησιμοποιηθεί από ακροδεξιές και παραθρησκευτικές οργανώσεις. Μάλιστα, ένα τρανταχτό παράδειγμα της χημικής τρομοκρατίας αποτελεί και η επίθεση που πραγματοποιήθηκε το 1995 στο μετρό του Τόκιο, ευθύνη για την οποία ανέλαβε η παραθρησκευτική οργάνωση με το όνομα «Aum Shinrikyo». Μέσα από τη χρήση του χημικού «σαρίν», κατάφερε να σκοτώσει 12 άτομα και να τραυματίσει εκατοντάδες ακόμη, ενώ την ίδια στιγμή απέδειξε με πόση ευκολία είναι εφικτό να εφαρμοστεί ένα τέτοιο τρομοκρατικό χτύπημα. Τα χημικά όπλα αποτελούν επιθέσεις μεγάλης επικινδυνότητας λόγω των χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται και κρίνονται άκρως επικίνδυνες και θανατηφόρες για τον άνθρωπο.

Βιολογική τρομοκρατία: η βιολογική τρομοκρατία αποτελεί επίσης μια πολύ σημαντική μορφή τρομοκρατίας και μεγάλη απειλή για τη διεθνή ασφάλεια καθώς δεν έχει ιδιαίτερη δυσκολία για να τεθεί σε εφαρμογή. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις που συνήθως ασχολούνται με τέτοιου είδους πράξεις βίας, είναι παραθρησκευτικού χαρακτήρα ή οργανώσεις που δρουν λόγω προφητειών που έχουν αποκαλυφθεί ή ακόμη και από εθνικές μειονότητες που ψάχνουν για εκδίκηση έναντι της άρχουσας πλειοψηφίας. Οι βιολογικές πράξεις βίας, θεωρούνται πιο σοβαρές από τις χημικές καθώς η επικινδυνότητα είναι μεγαλύτερη εξαιτίας των πολλών δυνατοτήτων που έχουν τα μολυσματικά μικρόβια στον οργανισμό του ανθρώπου. Αυτό το είδος τρομοκρατίας, είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανιχνευτεί καθώς μέσα από τη χρήση της μπορεί να μολυνθούν μεγάλες πληθυσμιακές μάζες,

όπως επίσης και γεωργικές καλλιέργειες, μονάδες κτηνοτροφίας κ.α., επηρεάζοντας έτσι αρνητικά και την οικονομία της χώρας που δέχονται βιολογικές επιθέσεις.

Ηλεκτρονική τρομοκρατία: η συγκεκριμένη μορφή τρομοκρατίας έχει προκύψει από την εξέλιξη της τεχνολογίας κι έχει να κάνει, κατά κύριο λόγο, με το να έχει κάποιος την ικανότητα να παρέμβει στο διαδίκτυο. Η παρέμβαση αυτή συνήθως παρατηρείται σε τραπεζικά δίκτυα και συστήματα, σε στρατιωτικές υπηρεσίες, κ.α. Στην Ελλάδα, ένα τέτοιο παράδειγμα ηλεκτρονικής τρομοκρατίας αποτέλεσε η παραβίαση της ιστοσελίδας του Υπουργείου Δικαιοσύνης τον Φεβρουάριο του 2012. Την ευθύνη της 'επίθεσης' ανέλαβε η τρομοκρατική οργάνωση «Ανώνυμους» η οποία μέσω οπτικοακουστικού μηνύματος έστειλε την προειδοποίηση: «Η δικαιοσύνη θα αποδοθεί εδώ και τώρα», θέλοντας έτσι να εκφοβίσουν για ενδεχόμενη τρομοκρατική επίθεση πριν ψηφιστεί το Μνημόνιο Νο. 2(Παπαδάτου, 1987).

2.1.3 Τρομοκρατία και τουρισμός

Η οικονομική δραστηριότητα μέσω του τουρισμού, αποτελεί μια ιδιαίτερα ευπαθή δραστηριότητα καθώς οι κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές μπορούν να την επηρεάσουν. Οι αλλαγές αυτές, είτε συμβαίνουν στις χώρες προορισμού, είτε σε αλλαγές που προκαλούνται κι επηρεάζουν παγκόσμια την οικονομία, επηρεάζουν με τη σειρά τους και την τουριστική ανάπτυξη. Η βιομηχανία του τουρισμού για να έχει τη δυνατότητα να αναπτυχτεί, θα πρέπει να διέπονται κάποιες βασικές προϋποθέσεις που είναι ο ελεύθερος χρόνος αλλά και οι οικονομικές δυνατότητες. Επίσης, σημαντική προϋπόθεση αποτελεί και η ασφάλεια που θα νιώθει ο τουριστικός επισκέπτης στη χώρα προορισμού ή ακόμη και στην διαδρομή που θα κάνει για να φτάσει σε αυτόν(Μπόση, 2000).

Σύμφωνα λοιπόν με τον Marslow, υπάρχει η πυραμίδα των αναγκών, η οποία δείχνει τις ανάγκες του ανθρώπου προκειμένου να κατατάξει την αναγκαιότητα της ασφάλειας που θέλει να νιώθει ένας επισκέπτης σε τουρισμό:

- 1) Στην 1^η βαθμίδα τοποθετούνται οι φυσιολογικές και βιολογικές ανθρώπινες ανάγκες όπως είναι το φαγητό, η στέγη, ο ύπνος κ.α.
- 2) Στην 2^η βαθμίδα κατατάσσεται η ασφάλεια. Η ανάγκη του ανθρώπου να νιώθει προστατευμένος από εξωτερικούς κινδύνους, να νιώθε ασφάλεια κ.α.
- 3) Στην 3^η βαθμίδα της πυραμίδας, κατατάσσει την κοινωνική αποδοχή, δηλαδή συναισθήματα όπως είναι η αγάπη, η συνεργασία κ.λπ.

- 4) Στην 4^η βαθμίδα της πυραμίδας, τοποθετείται η αυτοεκτίμηση. Ο άνθρωπος έχει την ανάγκη να επιτύχει στόχους, να είναι σεβαστός κ.λπ.
- 5) Τέλος, κατατάσσεται η ανάγκη για αυτοπραγμάτωση. Δηλαδή η δημιουργικότητα, η αίσθηση της πληρότητας και η σωστή αξιοποίηση των προσωπικών χαρισμάτων.

Στα πλαίσια του μοντέλου του Maslow κι αν αυτή η πυραμίδα των αναγκών του ανθρώπου προσαρμοστούν στην επιθυμία που νιώθει ο άνθρωπος για να ταξιδεύει, τότε καταλήγουμε σε δύο κύριες κατηγορίες:

- Στην 1^η κατηγορία, ανήκουν οι προϋποθέσεις που χρειάζονται προκειμένου για την ενεργοποίηση ενός ταξιδιού. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι δύο από τις πιο βασικές της πυραμίδας των αναγκών και αφορούν την κάλυψη των βασικών ανθρώπινων αναγκών και το αίσθημα της ασφάλειας.
- Στην 2^η κατηγορία, εντάσσονται οι στόχοι που τίθενται για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού και αφορούν την κοινωνική αποδοχή, την προσωπική πραγμάτωση κι αυτοεκτίμηση του ανθρώπου.

Βλέπουμε λοιπόν ότι η προϋπόθεση της ασφάλειας που θέλει να νιώθει ένας ταξιδιώτης για την υλοποίηση του ταξιδιού, αποτελεί όχι απλή ανάγκη αλλά βασική προϋπόθεση. Από την άλλη πλευρά ωστόσο, η τρομοκρατία και οι τρομοκρατικές πράξεις βίας, έχουν άμεση σχέση με την απειλή και προκαλούν συναισθήματα φόβου και ανασφάλειας. Δεν είναι λίγες οι φορές άλλωστε, το αντίθετο μάλιστα θα λέγαμε, που τουριστικοί προορισμοί έχουν αποτελέσει στόχο των τρομοκρατικών οργανώσεων κι έχουν προκαλέσει σύγχυση και πανικό στους τουρίστες. Δυστυχώς πλέον, το περιβάλλον όπως έχει σήμερα διαμορφωθεί, είναι ασταθές και ο φόβος για εκδηλώσει τρομοκρατικών ενεργειών είναι διάχυτος. Επομένως συμπεραίνουμε ότι η τρομοκρατία και ο τουρισμός, είναι δύο έννοιες που δεν μπορούν και δεν πρέπει να συνυπάρξουν (Μυλωνόπουλος, 2003).

Κεφάλαιο 3: Τρομοκρατία και τουρισμός

3.1 Το περιβάλλον του τουρισμού διεθνώς

Κατά την πραγματοποίηση της Συνδιάσκεψης το 1963 του Ο.Η.Ε. την πόλη της Ρώμης, είχε ως θεματική τα διεθνή ταξίδια και τον τουρισμό. Στη συνδιάσκεψη αυτή, γίνεται και σε διεθνές επίπεδο η διαπίστωση ότι το ταξίδι για ένα πολίτη που ανήκει σε ανεπτυγμένη χώρα του κόσμου, αποτελεί αναγκαιότητα. Μάλιστα, στη συγκεκριμένη συνδιάσκεψη, για πρώτη φορά τέθηκε και ως θέμα συζήτησης η διεθνής συνεργασία μεταξύ των χωρών προκειμένου για μια ασφαλή ανάπτυξη του παγκόσμιου τουρισμού. Ο παγκόσμιος τουρισμός και ο σημαντικός ρόλος που αυτός παίζει στην ανάπτυξη της οικονομίας, της κοινωνικής ανάπτυξης όπως επίσης και της πολιτισμικής ανάπτυξης των λαών, διατυπώνεται και γραπτώς στη Διακήρυξη της Μανίλας για το διεθνή Τουρισμό. Η Διακήρυξη αυτή έχει λάβει την υπογραφή 112 κρατών, στις 10 Οκτωβρίου του 1981(Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2004).

Ο τουρισμός αποκτά μαζικό χαρακτήρα μετά τη λήξη του Β' παγκοσμίου πολέμου. Οι παράγοντες που συνέβαλλαν στην μαζικοποίηση του τουρισμού ήταν η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας των μαζικών μέσων μεταφοράς, καθώς επίσης και η σημαντική ανάπτυξη της τεχνολογίας όσον αφορά τις αερομεταφορές. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας στις αερομεταφορές, είχε ως τεχνολογικό επίτευγμα την κατασκευή αεροσκαφών που καταφέρνουν υψηλές ταχύτητες και με μεγάλες ικανότητες στις μεταφορές(Μοίρα, 2005).

Ωστόσο, πέρα από τη μαζικότητα του τουρισμού που αποτελεί ένα από τα βασικά του χαρακτηριστικά, ένα ακόμη σημαντικό χαρακτηριστικό είναι και ο διεθνής του χαρακτήρας. Το φαινόμενο του τουρισμού, έτσι κι αλλιώς από τη φύση του έχει διεθνή χαρακτήρα, όμως για να μπορεί να αναπτυχθεί θα πρέπει να συνδράμουν κάποιοι παράγοντες με ταυτόχρονη και παράλληλη δράση και σε διάφορα επίπεδα τόσο κρατικό όσο και περιφερειακό και διεθνές. Ο τουρισμός χαρακτηρίζεται από πολύπλευρες δραστηριότητες, κινητοποιεί έτσι τη σχεδίαση, την παραγωγή, την προβολή αλλά και τη διάθεση και κατανάλωση των ανθρώπινων και φυσικών πόρων μιας χώρας προς το εξωτερικό.

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι ο τουρισμός και η τρομοκρατία είναι δύο έννοιες οι οποίες είναι αδύνατον να συνυπάρξουν. Η εποχή που διανύουμε είναι μια εποχή παγκοσμιοποίησης όπου τα πολιτικά δεδομένα και γεγονότα όπως και τα κοινωνικά και οικονομικά, αφορούν όχι μόνο το εκάστοτε κράτος καθ'αυτού, αλλά ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα καθώς η τρομοκρατία έχει τη δυνατότητα να προβάλει και να διεθνοποιεί τα όποια

αιτήματά της μέσω τρομοκρατικών ενεργειών και βίαιων πράξεων που έχουν ως στόχο τουριστικούς προορισμούς και μαζικά μέσα μεταφοράς(Παπαδάτου, 1987).

3.1.1 Η τρομοκρατική απειλή στον τουρισμό

Όπως αναφέραμε και παραπάνω, ο τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα οικονομικού χαρακτήρα και για αυτό το λόγο θα πρέπει να την πραγματοποιήσει του και την ανάπτυξή του να υπάρχει ασφαλές περιβάλλον. Οι διάφορες πράξεις βίας που μπορεί να εκδηλωθούν, προκαλούν την ανασφάλεια αλλά και το φόβο στους τουρίστες κι αυτό λειτουργεί αρνητικά για την τουριστική ανάπτυξη. Οι ενέργειες βίας, ενδεχομένως να προέρχονται με αφορμή το πολιτικό καθεστώς που επικρατεί σε κάποιες χώρες, ή λόγω των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα που γεννιέται μια τρομοκρατική οργάνωση κ.α.(Παπαδάτου, 1987), Οι μορφές βίας, ανάλογα με τα κριτήρια από τα οποία προκύπτουν, ομαδοποιούνται ως εξής:

1. Με βάση γεωγραφικά κριτήρια:
 - Αφορούν γεωγραφικές περιοχές της ευρύτερης περιοχής κάποιων χωρών και ξεπερνούν και τα σύνορα της χώρας, όπως για παράδειγμα η πειρατεία στη θάλασσα της νοτιοανατολικής Ασίας.
 - Μπορεί να αφορούν και ολόκληρη τη χώρα, όπως για παράδειγμα το Αφγανιστάν
 - Μπορεί να οριοθετείται σε μια συγκεκριμένη περιοχή στο εσωτερικό μιας χώρας, όπως είναι η περιοχή των Τσιάπας στο Μεξικό
 - Τέλος, μπορεί να αφορούν συνοικίες κακόφημες και υποβαθμισμένες σε διάφορα αστικά κέντρα, όπως στη Νέα Υόρκη, στη Μόσχα κ.λπ.
2. Με βάση κοινωνικά κριτήρια:
 - Πράξεις βίας οι οποίες οφείλονται σε παραβατικές συμπεριφορές και υψηλή εγκληματικότητα που εκδηλώνονται σε βάρος των τουριστών, όπως κλοπές, ρατσισμός, βιασμοί, κ.α.
3. Με βάση πολιτικά κριτήρια:
 - Πρόκειται για πράξεις βίας οι οποίες ή τρομοκρατικές απειλές οι οποίες προκύπτουν από θρησκευτικούς ή πολιτικούς λόγους.

4. Με βάση το γεωπολιτικό κριτήριο:

- Τρομοκρατικές ενέργειες οι οποίες προκύπτουν από τη γενική οικονομική και πολιτική κατάσταση του κράτους που μπορεί να σημαίνει ότι επικρατεί εμφύλιος πόλεμος ή να είναι ασταθές το πολιτικό καθεστώς της χώρας, όπως έγινε για παράδειγμα στην πρώην περιοχή της Γιουγκοσλαβίας(Μοίρα, 1999).

Οι μορφές αυτές βίας είναι πολύ επικίνδυνες και απειλητικές για τον τουρισμό, με πιο επικίνδυνη από όλες είναι η απειλή επιθέσεων τρομοκρατίας σε τουριστικούς προορισμούς.

3.1.2 Τρομοκρατική απειλή στους χώρους διαμονής

Οι τουρίστες κατά τις επισκέψεις τους στους διάφορους τουριστικούς προορισμούς διαμένουν στα χώρους υποδοχής οι οποίοι διαφέρουν αναλόγως το μέγεθος της επιχείρησης, τις παροχές κ.α. Έτσι κατηγοριοποιούνται αναλόγως σε ξενοδοχειακές μονάδες, τουριστικά διαμερίσματα, ξενώνες κ.λπ.

Στην τουριστική βιομηχανία, από την πληθώρα των τουριστικών μονάδων διαμονής και φιλοξενίας των τουριστών τη μεγαλύτερη ζήτηση, όσον αφορά τον μαζικό τουρισμό, την έχουν οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες. Ακριβώς λοιπόν λόγω του μεγάλου μεγέθους των ξενοδοχειακών μονάδων και της μεγάλης χωρητικότητας σε τουρίστες, είναι και περισσότερο ευάλωτα σε τρομοκρατικές πράξεις. Συνήθως, ο τρόπος που επιλέγεται από τις διάφορες τρομοκρατικές οργανώσεις για τις τρομοκρατικές επιθέσεις είναι οι βομβιστικές ενέργειες(Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2004).

Η αναβίωση των τρομοκρατικών επιθέσεων τα τελευταία χρόνια σε διεθνές επίπεδο, σε συνδυασμό με την πολιτική αστάθεια που επικρατεί σε πολλές χώρες της Ανατολικής Μεσογείου, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό κι έχει αρχίσει να αλλάζει τον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη. Ναι μεν παγκοσμίως η τουριστική βιομηχανία παρουσιάζει ανάπτυξη, αλλά τα τρομοκρατικά χτυπήματα έχουν ανακόψει την τουριστική άνοδο στο σύνολό της και πολλοί τουριστικοί προορισμοί που είναι δημοφιλείς στους τουρίστες στοχοποιούνται με άμεσες αρνητικές συνέπειες. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι ξενοδοχειακές μονάδες προκειμένου να προσελκύσουν τους τουρίστες που διστάζουν να ταξιδέψουν έχοντας τον φόβο κάποιας ενδεχόμενης τρομοκρατικής επίθεσης, προσφέρουν εκπτώσεις που φτάνουν μέχρι και το 20%. Ακόμη, μεγάλη πτώση έχει παρατηρηθεί και στα αεροπορικά εισιτήρια από την

Αμερική προς τις χώρες της Ευρώπης συγκριτικά με τις τιμές που ίσχυαν τις τελευταίες δεκαετίες(Καφφές, 2010).

3.1.3 Τρομοκρατική απειλή στους χώρους αναψυχής

Οι χώροι αναψυχής είναι ένας πολύ θελκτικός χώρος για τις τρομοκρατικές οργανώσεις και για εκδήλωση τρομοκρατικών εκδηλώσεων καθώς σε αυτούς συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός τουριστών. Ειδικότερα όμως οι κλειστοί χώροι, δηλαδή χώροι που φιλοξενούν διάφορες εκδηλώσεις, όπως πολιτιστικού και καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος ή χώροι για χορευτικές ή θεατρικές παραστάσεις κ.λπ., θεωρούνται τρωτοί σε τρομοκρατικές ενέργειες. Οι χώροι αυτοί, προκαλούν ιδιαίτερα το ενδιαφέρον των τουριστών καθώς οι διάφορες αυτές εκδηλώσεις σχετίζονται με την τοπική κουλτούρα του τόπου που έχουν επισκεφτεί για τις διακοπές τους.

Μια σημαντική τρομοκρατική επίθεση, πραγματοποιήθηκε το 2002 στο Μπαλί της Ινδονησίας, σε ένα κλάμπ ιδιαίτερα γνωστό και πολυσύχναστο για ντόπιους αλλά κυρίως για τουρίστες, όπου εξερράγη βόμβα με αποτέλεσμα να βρουν τον θάνατο 190 άτομο. Οι αποθανόντες ήταν τουρίστες προερχόμενοι από διάφορες χώρες του κόσμου, όπως Αυστραλοί, Σουηδοί, Αμερικάνοι, Γάλλοι, Γερμανοί κ.α. Μια τέτοια τρομοκρατική επίθεση, είχε σαν αποτέλεσμα την αρνητική επίδραση στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου. Το νησί έχασε τον έως τότε χαρακτηρισμό του που το έκανε δημοφιλές ως παραδείσιο νησί του Ειρηνικού όπου ο επισκέπτης μπορούσε να απολαύσει δραστηριότητες όπως σέρφινγκ κ.α., χαρακτηρισμό που επικρατούσε για πάνω από 30 χρόνια. Μετά την τρομοκρατική αυτή ενέργεια και το χαμό τόσων τουριστών, η τουριστική ζήτηση για το συγκεκριμένο μέρος έπεσε ακαριαία και αυτό επέφερε την απώλεια σημαντικών οικονομικών εσόδων αλλά και πολλοί ντόπιοι έχασαν την έως τότε απασχόλησή τους στον τουριστικό τομέα καθώς οι θέσεις εργασίας μειώθηκαν κατά πολύ(Καφφές, 2010).

Επίσης, ακόμη μία τρομοκρατική επίθεση η οποία τάραξε στο άκουσμά της την κοινή γνώμη, έλαβε χώρα το 2002 στο χώρο του θεάτρου της Μόσχας. Πρόκειται για την ομηρία τουλάχιστον 700 ατόμων, μεταξύ των οποίων και πολλών τουριστών, από μια ομάδα 40 Τσετσένων οι οποίοι δήλωσαν ότι δεν θα απελευθερώσουν τους όμηρους εάν η Κυβέρνηση της Ρωσίας δεν δεχόταν να αναγνωρίσει την ανεξαρτητοποίηση της Τσετσενίας. Μεταξύ των ομήρων, υπήρχαν και πολλοί τουρίστες όπως Αυστραλοί, Αμερικανοί, Άγγλοι κ.α. και

δυστυχώς η τρομοκρατική αυτή απειλή έλαβε τέλος με το θάνατο 90 ομήρων, καθώς ρώσικες αστυνομικές δυνάμεις επενέβησαν προκειμένου για τη λήξη της τρομοκρατικής αυτής πράξης(Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2004).

3.1.4 Ο τουρίστας ως στόχος

Σε ολόκληρη τη γη και σύμφωνα πάντα με τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν στις χώρες, οι τουρίστες αποτελούν εύκολο και τρωτό στόχο για τις τρομοκρατικές οργανώσεις. Οι τουρίστες είναι εύκολο να αναγνωριστούν από τους τρομοκράτες στις χώρες υποδοχής όπου και κινούνται, λόγω των ρούχων που τους 'προδίδουν' αλλά και της χαλαρής διάθεσης που τους χαρακτηρίζει και γίνονται εύκολος στόχος. Η πιο συνηθισμένη μορφή τρομοκρατικής απειλής που πραγματοποιείται όταν στόχος γίνεται ο τουρίστας, είναι η απαγωγή. Τρομοκρατικές ομάδες επιλέγουν ως τρόπο εκδήλωσης τρομοκρατικών πράξεων τις αρπαγές τουριστών κι έπειτα μέσω των ΜΜΕ δημοσιοποιούν τα διάφορα αιτήματά τους. Μιας τέτοιας μορφής τρομοκρατική επίθεσης, συνέβη το 1996 στο Κάιρο της Αιγύπτου κατά Ελλήνων τουριστών, επίθεση που επέφερε το θάνατο σε 18 τουριστών καθώς επίσης και τον τραυματισμό άλλων ακόμη 14 ατόμων.

Δεν είναι λίγες και οι τρομοκρατικές επιθέσεις που πραγματοποιούνται κατά τουριστών οι οποίοι μετακινούνται με τουριστικά λεωφορεία. Ένα μέσο μεταφοράς που θεωρείται πολύ συνηθισμένο για τη χρήση του από τουρίστες που μετακινούνται στις χώρες υποδοχής για λόγους αναψυχής αλλά και για τις μετακινήσεις τους από και προς τα ξενοδοχεία στους χώρους όπου ξεναγούνται ή και επισκέπτονται για λόγους ψυχαγωγίας. Τα λεωφορεία που μεταφέρουν τουρίστες, είναι ευάλωτα σε τρομοκρατικές πράξεις καθώς ακολουθούν συστηματικά και προκαθορισμένα δρομολόγια αλλά και στάσεις. Μάλιστα πολλές είναι οι τρομοκρατικές επιθέσεις που έχουν πραγματοποιηθεί κατά τουριστικών λεωφορείων σε χώρους στάθμευσής του ή σε μουσεία ή ακόμη και σε παρκινγκ αρχαιολογικών χώρων(Παπαστάμου & Προδρομίτης, 2009).

Στόχο επίσης τρομοκρατικών οργανώσεων αποτελούν και τα κρουαζιερόπλοια. Ο μεγάλος αριθμός των τουριστών επιβατών αποτελούν θελκτικό παράγοντα προκειμένου για τρομοκρατικές επιθέσεις που θα προκαλέσουν το θάνατο πολυάριθμων ατόμων. Άλλωστε τα κρουαζιερόπλοια πλέον, αποτελούν έναν ιδιαίτερα δημοφιλή τρόπο για να πραγματοποιήσει κάποιος τις διακοπές του. Μια πολύ γνωστή τρομοκρατική επίθεση που πραγματοποιήθηκε σε κρουαζιερόπλοιο ήταν τον Οκτώβριο του 1985 όπου μια ομάδα τρομοκρατών επιτέθηκε

και κατέλαβε το κρουαζιερόπλοιο με όνομα 'Achille Lauro' και στο οποίο επέβαιναν πάνω από 700 άνθρωποι, τουρίστες αλλά και πλήρωμα. Μέσα από αυτή την τρομοκρατική πράξη, οι τρομοκράτες έθεσαν τα αιτήματά τους που αφορούσαν την απελευθέρωση 50 Παλαιστινίων οι οποίοι κρατούνταν σε φυλακή του Ισραήλ. Οι τρομοκράτες προκειμένου να πετύχουν την ικανοποίηση του αιτήματός τους, σκότωσαν έναν Αμερικανό τουρίστα και τον πέταξαν στη θάλασσα(Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2004).

3.1.5 Διαχείριση τρομοκρατικών επιθέσεων στην τουριστική βιομηχανία

Είναι σημαντικό, προκειμένου για την συνέχιση των ταξιδιών του, οι τουρίστες να νιώθουν ασφαλείς και να τους απομακρύνεται το συναίσθημα του φόβου ότι θα γίνουν θύματα τρομοκρατικών χτυπημάτων. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις είναι λογικό κι επόμενο να κατέχουν μια ιδιαίτερη θέση στα αρνητικά γεγονότα καθώς σε μια γενική εικόνα επιφέρουν πτώσεις στις τουριστικές αφίξεις. Ωστόσο, αυτή η κατάσταση αλλάζει αστραπιαία όταν οι τουρίστες γίνονται στόχοι τρομοκρατικών ενεργειών, με θανάτους ή πολλούς τραυματισμούς ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Είναι σε όλους μας σαφές ότι η καλύτερη αντιμετώπιση για τη διαχείριση των διαφόρων τρομοκρατικών βίαιων πράξεων είναι η πρόληψη. Όταν δηλαδή λαμβάνονται εκ των προτέρων τα σωστά μέτρα ασφαλείας και προφύλαξης, τότε θα αποτραπούν και οι εκδηλώσεις τρομοκρατικών ενεργειών ή τουλάχιστον θα περιοριστούν με σκοπό να ελαχιστοποιηθούν τα αρνητικά αποτελέσματα που επιφέρουν. Βέβαια, σε κρατικό επίπεδο, είναι σημαντικό κάθε χώρα να διαθέτει εθνικό φορέα ο οποίος θα αναλαμβάνει την αντιμετώπιση και διαχείριση των κρίσεων στις οποίες θα περιλαμβάνονται και οι τυχόν κρίσεις στον τουρισμό. Κάτι τέτοιο κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό καθώς πολλές χώρες βασίζουν την οικονομία τους κυρίως στην τουριστική κίνηση και μια τρομοκρατική κρίση ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά όλη την οικονομική κατάσταση της χώρας. Για αυτό λοιπόν, ένα φορέας με εξειδίκευση στον συγκεκριμένο τομέα που θα μπορεί να ανταπεξέλθει λαμβάνοντας προληπτικά μέτρα για τη διαχείριση κρίσεων μπορεί να αποδειχτεί σωτήριος(Gearty, 1996).

Βλέπουμε ότι τα τελευταία χρόνια καθώς η τουριστική κίνηση ολοένα αναπτύσσεται σε επίπεδο διεθνές, πραγματοποιούνται τρομοκρατικές ενέργειες σε τουριστικούς προορισμούς οι οποίες δεν περιορίζονται μόνο στις χώρες όπου προέρχονται οι τρομοκράτες

αλλά και σε άλλες χώρες. Ένα τέτοιο γεγονός καλλιεργεί την ανάγκη μιας διεθνούς συνεργασίας μεταξύ κρατών με σκοπό να αποφευχθούν βίαιες πράξεις τρομοκρατίας. Τα διάφορα τεχνολογικά μέσα κι εργαλεία, αποτελούν χρήσιμα πληροφοριακά εργαλεία προκειμένου για την ανταλλαγή μεθόδων, πληροφοριών ή και εμπειριών σχετικά με προηγούμενες παρόμοιες πράξεις που θα βοηθήσουν για την πρόληψη αλλά και την εκτίμηση βαθμού επικινδυνότητας μιας κρίσης που βρίσκεται σε εξέλιξη. Όταν μια χώρα έχει ήδη πιθανά σχέδια διαχείρισης των κρίσεων είναι πιο εύκολο και να διαχειριστεί μια πραγματική κρίση όταν αυτή προκύψει εφόσον θα είναι κατάλληλα προετοιμασμένη. Ένας ακόμη παράγοντας που λειτουργεί προληπτικά για την αποφυγή τρομοκρατικών χτυπημάτων είναι και ο συστηματικός έλεγχος στους τομείς της μεταφοράς αλλά και εστίασης. Οι δύο αυτοί τομείς συνδέονται άμεσα με πλήθος ατόμων και κυρίως με τον εισερχόμενο τουρισμό(Καφφές, 2010).

Απαραίτητη κρίνεται επίσης και η συνεχής εκπαίδευση των υπαλλήλων του τουρισμού όπως επίσης και η ενημέρωση των αρχών ώστε να γνωρίζουν τους κατάλληλους τρόπους για την πρόληψη κι αντιμετώπιση τρομοκρατικών ενεργειών. Έτσι, ο έλεγχος γίνεται αποτελεσματικός και στοχευμένος καθώς οι άμεσοι εμπλεκόμενοι με τον τομέα του τουρισμού έχουν την απαραίτητη κατάρτιση ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά και να αποφεύγονται πράξεις βίας ή τρομοκρατικές ενέργειες(Rapport, 2006).

Κεφάλαιο 4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Μεθοδολογία και συλλογή δεδομένων

Ανάλογα με το είδος των πληροφοριών που θέλει να συλλέξει, κάθε επιστημονική εργασία ακολουθεί την μέθοδο εκείνη που ανταποκρίνεται στο σκοπό της και την καθιστά την έρευνά της αποτελεσματική. Στην τρέχουσα έρευνα επιλέχτηκε η ποσοτική μέθοδος με την οποία σχεδιάστηκε το ερωτηματολόγιο που περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν την επιρροή της τρομοκρατίας στην τουριστική ζήτηση και ανάπτυξη τουριστικών προορισμών. Μέσα από την εφαρμογή ποσοτικής έρευνας στο δείγμα που επιλέξαμε για τη μελέτη κι ανάλυση της έρευνάς μας, μπορέσαμε να θέσουμε σημαντικά ερευνητικά ερωτήματα σε ένα αρκετά μεγάλο δείγμα προκειμένου για την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων μας. Επίσης, συλλέξαμε αρκετά στατιστικά στοιχεία που μας απαντούν σε αιτίες και υποθέσεις για τη θεματική της εργασίας μας και μας βοηθάει να κάνουμε ανάλογες εκτιμήσεις και να καταλήγουμε σε λογικά συμπεράσματα.

Μέσα από την ανάλυση και επεξεργασία του ερευνητικού υλικού προβάλλονται και απαντώνται τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποιες είναι οι επιπτώσεις των τρομοκρατικών επιθέσεων στην τουριστική ζήτηση;
- Κατά ποσό επηρεάζεται η οικονομία μιας χώρας κι από την τουριστική βιομηχανία λόγω των τρομοκρατικών επιθέσεων;

Πιο συγκεκριμένα, η κατηγοριοποίηση πραγματοποιήθηκε για την ομαδοποίηση των αποτελεσμάτων και την εξαγωγή πληρέστερων και πιο ολοκληρωμένων συμπερασμάτων μετά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, το οποίο διανεμήθηκε σε αυτές και τέθηκε προς συμπλήρωση από 24 συνολικά άτομα που συνδέονται άμεσα με την τουριστική βιομηχανία και ειδικότερα από 9 άνδρες και 15 γυναίκες.

4.1.2 Δειγματοληπτικό υλικό έρευνας

Το δείγμα της έρευνας μας αποτελείται από 24 κατοίκους της Ρόδου που έχουν άμεση σχέση με την τουριστική βιομηχανία, είτε διαθέτουν τουριστικές επιχειρήσεις ή αγαπούν τα ταξίδια κι έχουν ταξιδέψει πολύ στη ζωή τους, εκ των οποίων οι 9 είναι άνδρες και οι 15 γυναίκες. Το δείγμα μας ανήκει σε ένα ευρύ ηλικιακό φάσμα προκειμένου για την μεγαλύτερη αξιοπιστία κι αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας.

4.2. Παρουσίαση ομάδων ερωτήσεων

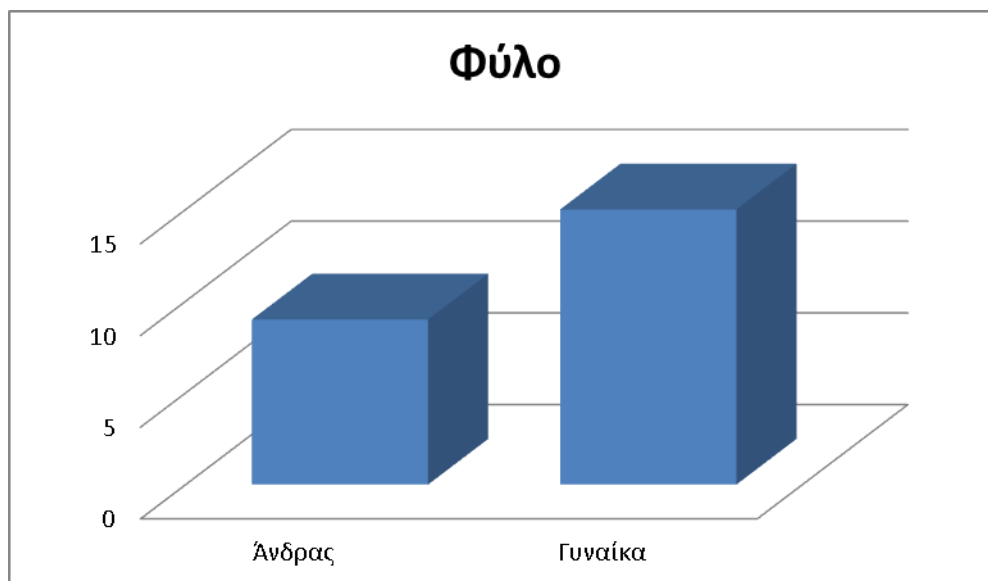
Ομάδα ερωτήσεων 1: Περιγραφικά Στοιχεία

Ομάδα ερωτήσεων 2: Επιλογή τουριστικού προορισμού

Ομάδα ερωτήσεων 3 : Τουριστική ανάταξη και τρομοκρατικές επιθέσεις

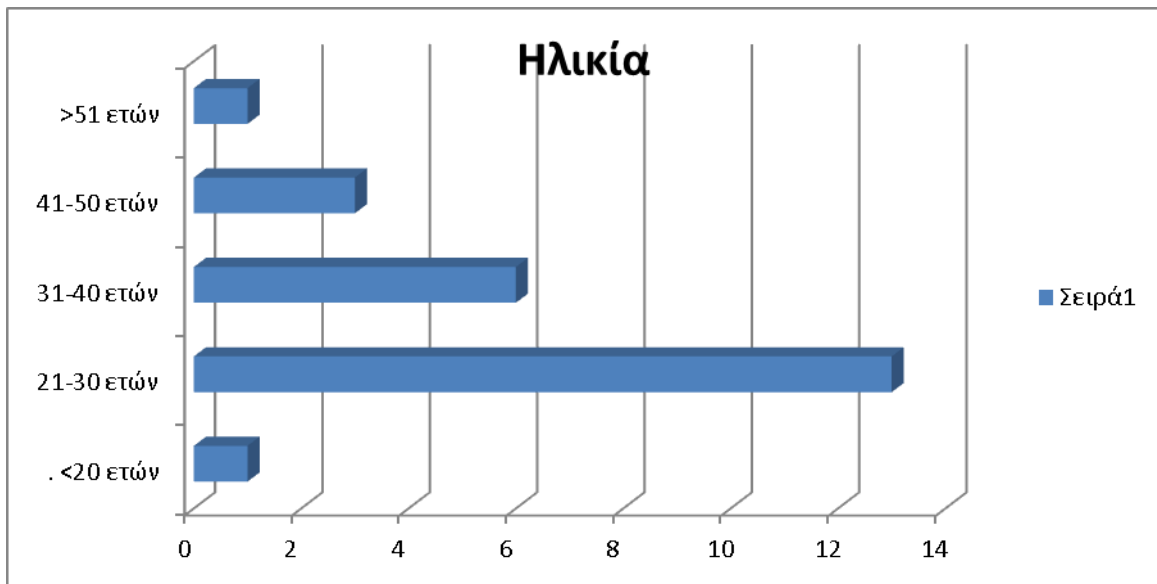
Ομάδα ερωτήσεων 1: Περιγραφικά Στοιχεία

Σχεδιάγραμμα1: Φύλο



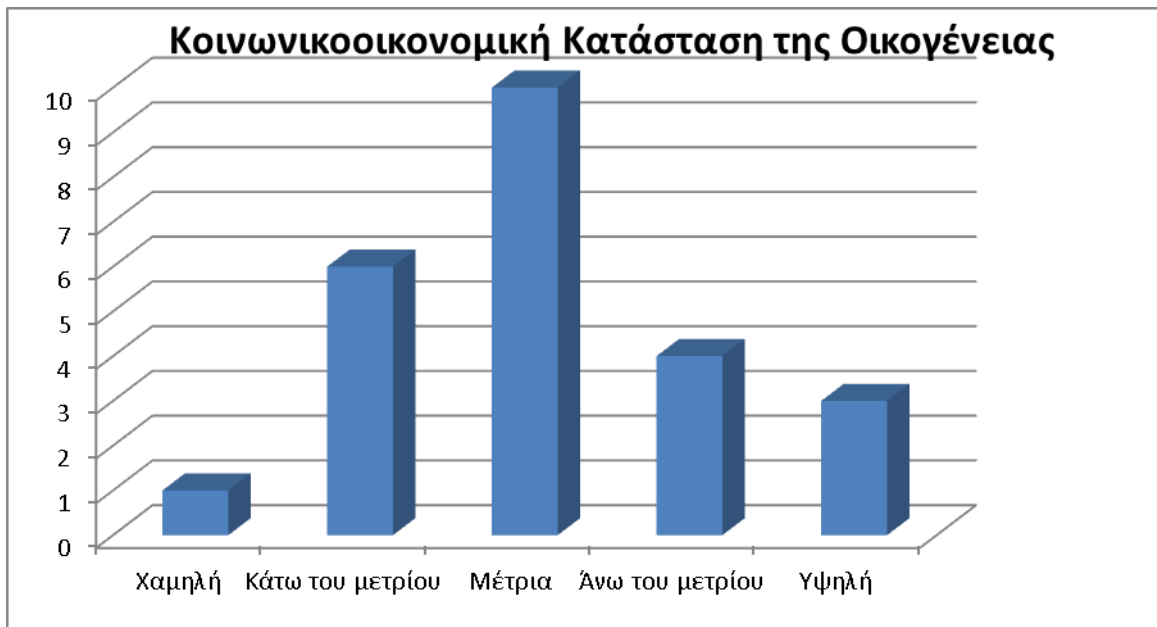
Στο παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε ότι στο σύνολο των 24 ερωτηθέντων οι 9 είναι άνδρες ενώ οι 15 γυναίκες.

Σχεδιάγραμμα2: Ηλικία



Το δείγμα της έρευνας κυμαίνεται ανάμεσα σε τέσσερις δεκαετίες με το 54,16 % να εμφανίζεται σε άτομα ηλικίας 21 μέχρι 30 ετών. Πιο αναλυτικά έχουμε 1 άτομο που είναι 20 ετών, 13 άτομα είναι μεταξύ των ηλικιών 21 μέχρι 30, 6 άτομα ανήκουν στη δεκαετία 31-40, ενώ 3 άτομα ανήκουν στη δεκαετία 41-50 ετών. Τέλος, 1 άτομο είναι άνω των 51 ετών.

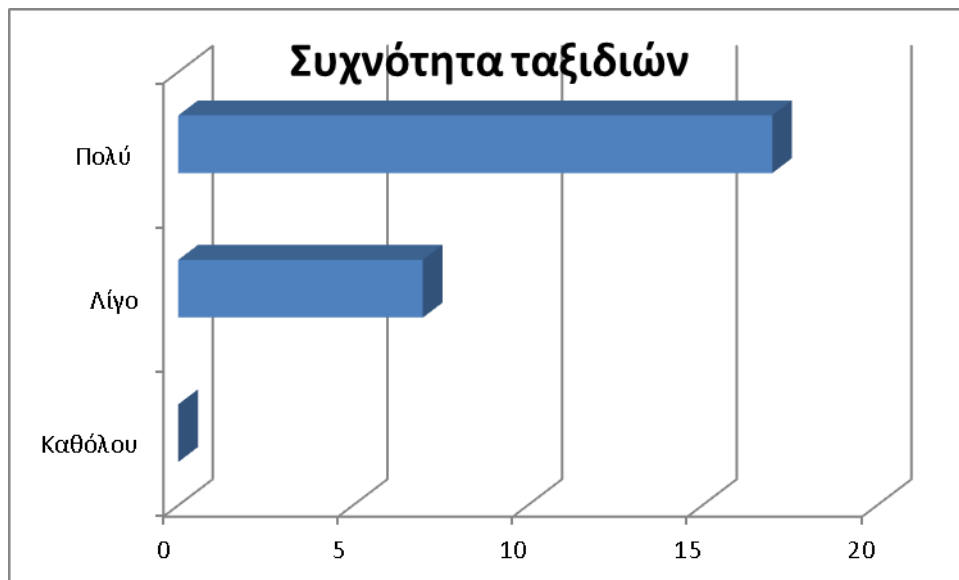
Σχεδιάγραμμα3: Ποια είναι η κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας;



Προκειμένου για αντικειμενικά αποτελέσματα της έρευνάς μας τα περισσότερα αποτελέσματα της τάξης του 41,6 % προέρχονται από ταξιδιώτες που ανήκουν στην μεσαία

κοινωνική τάξη κατά κύριο λόγο. Τουρίστες που δεν είναι ούτε οικονομικά πολύ ευκατάστατοι, αλλά ούτε και κάτω του μετρίου οικονομικά.

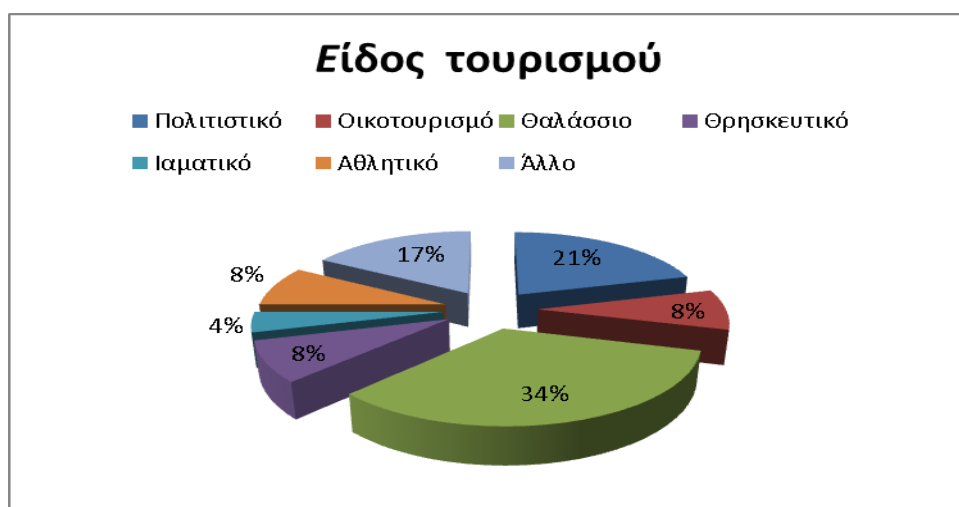
Σχεδιάγραμμα4: Συχνότητα ταξιδιών



Σύμφωνα με απαντήσεις του δείγματός μας το 70,83 % δηλώνει ότι η συχνότητα των επισκέψεων σε άλλες χώρες είναι αρκετά μεγάλη.

Ομάδα ερωτήσεων 2: Επιλογή τουριστικού προορισμού Επιλογή ΤΠ

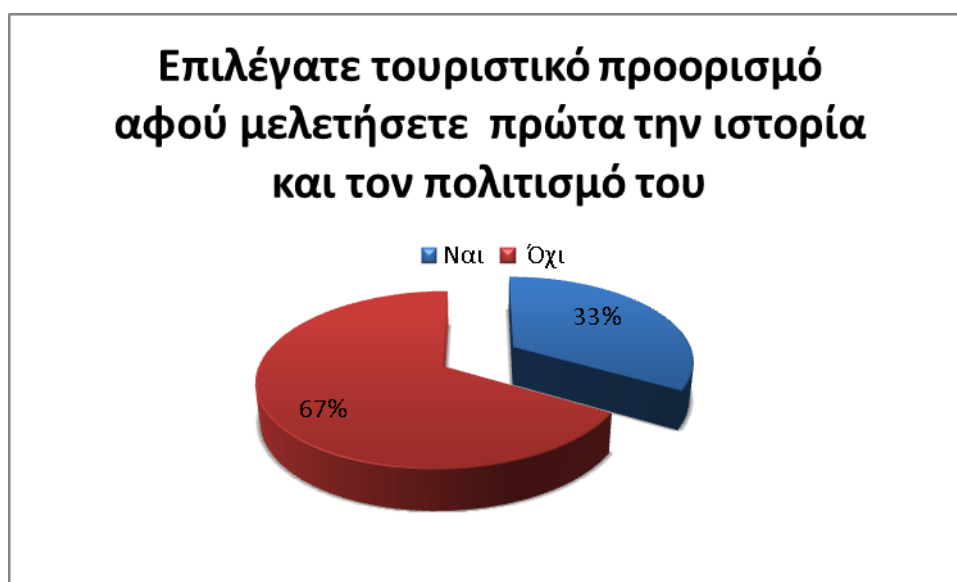
Σχεδιάγραμμα5: Ποιο είδος τουρισμού θα επιλέγατε;



Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνά μας και το δείγμα που χρησιμοποιήσαμε, βλέπουμε στην πίτα ότι μόνο το 4% του δείγματος θα επέλεγε για τις

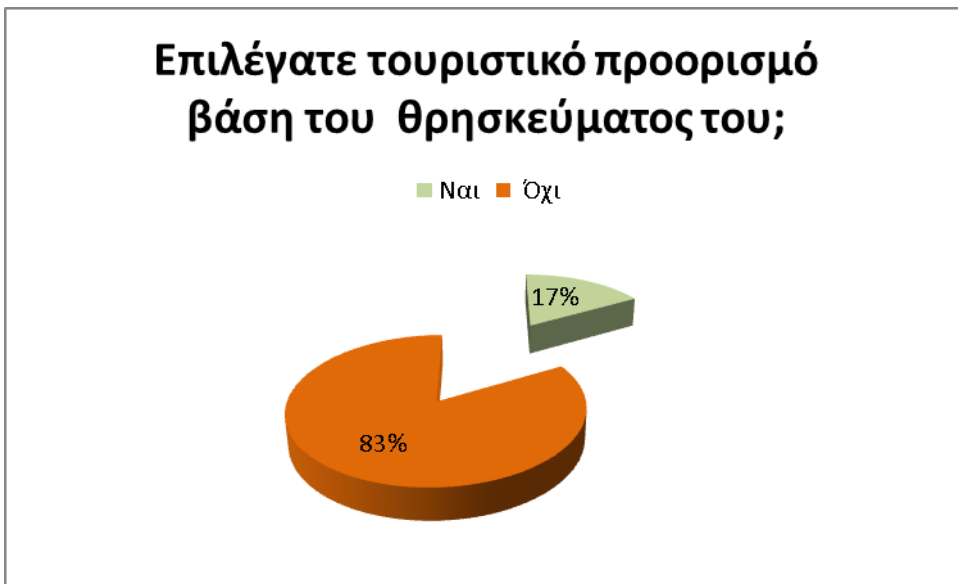
διακοπές του τον ιαματικό τουρισμό. Το 85 του δείγματος θα έδειχνε προτίμηση στον αθλητικό τουρισμό, ενώ το άλλο 8% θα επέλεγε τον θρησκευτικό τουρισμό. Έπειτα παρατηρούμε ότι επίσης ένα ποσοστό 8%, επιλέγει για τις διακοπές του τον οικοτουρισμό δείχνοντας την προτίμηση να έρθει πιο κοντά στη φύση και το περιβάλλον. Από την άλλη, το 17% του δείγματος, δείχνει την προτίμηση του για διακοπές χωρίς περιορισμό σε κάποιο συγκεκριμένο είδος τουρισμού, αλλά επιλέγουν ελεύθερες διακοπές. Ακόμη, σε ποσοστό 21% του δείγματος που ρωτήθηκε ποιο είδος τουρισμού επιλέγουν για τις διακοπές του, απάντησαν πολιτιστικό τουρισμό. Τέλος, το 34%, το μεγαλύτερο δείγμα της έρευνας μας, απάντησε ότι η επιλογή του για να κάνει διακοπές είναι ο θαλάσσιος τουρισμός.

Σχεδιάγραμμα6: Θα επιλέγατε τουριστικό προορισμό αφού μελετήσετε πρώτα την ιστορία και τον πολιτισμό του;



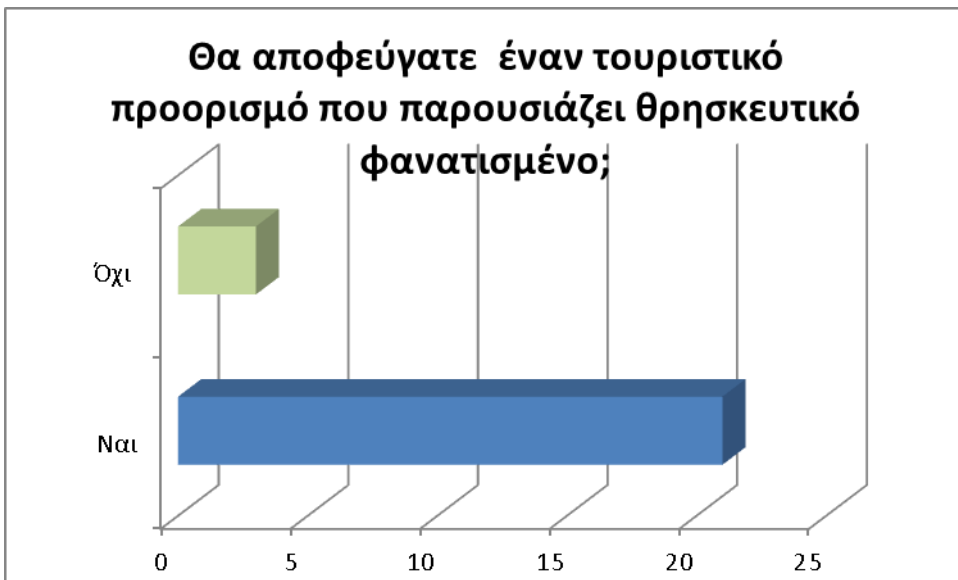
Στο παραπάνω γράφημα πίτας, βλέπουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων το 67%, θα επέλεγε πρώτα να μελετήσουν την ιστορία και τον πολιτισμό του τουριστικού προορισμού που επιλέγουν να επισκεφτούν για τις διακοπές τους παραπέμποντας μας στον ισχυρισμό του ότι ο προορισμός του κάθε τουρίστα δεν είναι τυχαίος.

Σχεδιάγραμμα7: Θα επιλέγατε τουριστικό προορισμό βάση του θρησκευτήματός του;



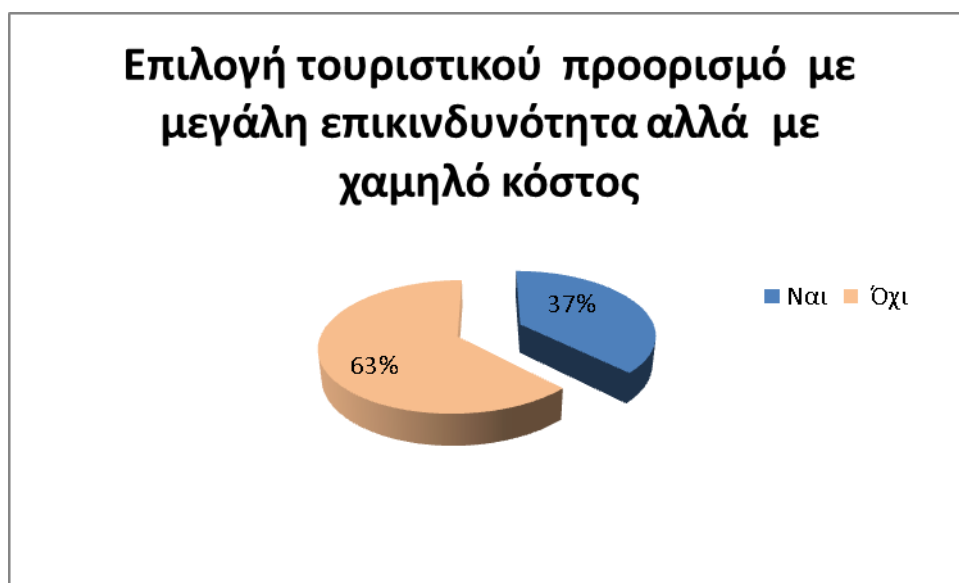
Στο παραπάνω γράφημα πίτας, βλέπουμε τα αποτελέσματα από την έρευνα που διενεργήσαμε και διαπιστώνουμε ότι το 83% των ερωτηθέντων δεν θα επιλέγανε να κάνουν διακοπές με κριτήριο το θρήσκευμα μιας χώρας ή ενός τουριστικού προορισμού.

Σχεδιάγραμμα8: Θα αποφεύγατε έναν τουριστικό προορισμό που παρουσιάζει θρησκευτικό φανατισμένο;



Στο σχεδιάγραμμα 8 το 87,5 % δηλώνουν ότι θα προτιμούσαν να μην ταξιδέψουν προς έναν προορισμένο όπου οι ντόπιοι έχουν θρησκευτικό φανατισμό.

Σχεδιάγραμμα9: Θα αποφεύγατε να επιλέξετε έναν τουριστικό προορισμό με μεγάλη επικινδυνότητα τρομοκρατικών επιθέσεων αν το κόστος ήταν πολύ χαμηλό



Στο γράφημα αυτό, οι ερωτηθέντες του μας στην πλειοψηφία τους, 63%, δεν θα επιλέγανε κάποιον προορισμό με επικινδυνότητα και θα επέλεγαν την ασφάλειά τους, από την άλλη όμως, το 37% προκειμένου για οικονομικότερες διακοπές θα λειτουργούσαν με μεγαλύτερο ρίσκο.

Ομάδα ερωτήσεων 3 : Τουριστική ανάταξη και τρομοκρατικές επιθέσεις

1^η ερώτηση: Ποιοι είναι κατά την γνώμη σας οι τρεις σημαντικότεροι παράγοντες που συνέβαλλαν αρνητικά στην τουριστική ανάπτυξη;

Ενδεικτικές απαντήσεις

Απάντηση 1

Για εμένα, ο πιο σημαντικός παράγοντας ο οποίος συντέλεσε στην αρνητική ανάπτυξη του τουρισμού είναι αρχικά η ποιότητα του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος. Εννοώ ότι, τα καταλύματα που παρέχονται σε πολλές περιπτώσεις παρουσιάζουν πολλά προβλήματα λειτουργικά αλλά και σαν οικοδομήματα με αποτέλεσμα τη μειωμένη ικανοποίηση των τουριστικών επισκεπτών. Από την άλλη, ένα ακόμη μειονέκτημα θεωρώ πως είναι και το σύστημα all inclusive. Το σύστημα αυτό συμβάλλει αρνητικά στην οικονομική ανάπτυξη μικρότερων τουριστικών επιχειρήσεων του τύπου μας. Τέλος, ένας ακόμη παράγοντας που συνέβαλλε στην παρακμή της τουριστικής ανάπτυξης είναι και η οικονομική κρίση.

Απάντηση 2

Εγώ πιστεύω ότι, ο σημαντικότερος παράγοντας που συντέλεσε στην αρνητική ανάπτυξη του τουρισμού, είναι σίγουρα η συστηματική εμφάνιση τρομοκρατικών επιθέσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η ανασφάλεια και ο φόβος είναι σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας για τις τουριστικές μετακινήσεις. Επίσης, η εποχικότητα δεν λειτουργεί θετικά για την ανάπτυξη του τουρισμού. Τέλος, η έλλειψη εξειδίκευσης στον τουριστικό κλάδο πολλών εποχικών υπαλλήλων που βλέπουν τον τουρισμό ως ευκαιριακή ενασχόληση, δεν βοηθάει στην τουριστική ανάπτυξη.

Απάντηση 3

Σίγουρα η οικονομική κατάσταση μιας χώρας, δεν επιτρέπει και την τουριστική ανάπτυξή της. Η οικονομία μιας χώρας θα πρέπει πρώτα να μπορεί να στηρίξει ένα τόσο απαιτητικό κλάδο, ώστε να μπορέσει να έχει απολαβές από αυτόν. Επίσης, τα τελευταία χρόνια, δεν είναι λίγες οι τρομοκρατικές επιθέσεις που γίνονται σε πολλές χώρες που αποτελούν και δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς. Ακόμη, πιστεύω ότι η εποχικότητα του κλάδου λειτουργεί αρνητικά για την τουριστική ανάπτυξη.

Απάντηση 4

Θεωρώ πως το πιο σημαντικό κομμάτι που δεν βοηθάει στην ανάπτυξη του τουρισμού είναι το σύστημα all inclusive. Το συγκεκριμένο σύστημα δεν βοηθάει στην ανάπτυξη του τουρισμού καθώς με το σύστημα αυτό τα χρήματα δεν κινούνται στην αγορά αλλά μένουν αποκλειστικά εντός των μεγάλων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Μέσω αυτού του συστήματος τα πακέτα διακοπών είναι πολύ οικονομικά για τους τουρίστες και οι μικρές επιχειρήσεις που ασχολούνται με τον τουρισμό δεν επωφελούνται. Ακόμη, ένας σημαντικός παράγοντας είναι και οι συχνές τρομοκρατικές επιθέσεις που πραγματοποιούνται την τελευταία θα λέγαμε δεκαετία σε πολλές χώρες της Ευρώπης κι όχι μόνο. Επιπλέον, η έλλειψη προώθησης της χώρας ως ανταγωνιστικού τουριστικού προορισμού απέναντι σε ένα αρκετά ισχυρό ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Απάντηση 5

Πιστεύω ότι όσον αφορά τη χώρα μας, η έλλειψη προώθησης της τοπικής τουριστικής βιομηχανίας στο εξωτερικό, δεν επιτρέπει την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος που αναλογεί στη χώρα μας. Είναι μεγάλος ο ανταγωνισμός, μεταξύ των τουριστικών προορισμών και για αυτό είναι σημαντικό να γίνεται σωστή προώθηση του τουριστικού προϊόντος που παρέχει η κάθε χώρα. Επίσης, για να μπορεί μια χώρα να αναπτυχθεί τουριστικά, θα πρέπει να προσφέρει κι ένα προσεγμένο προϊόν από πλευράς υποδομών. Δυστυχώς, πολλά ξενοδοχειακά συγκροτήματα δεν πληρούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε να προσφέρουν το καλύτερο δυνατόν ποιοτικά στους τουριστικούς επισκέπτες. Τέλος, η διαφήμιση και η προώθηση του τουριστικού προϊόντος, θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για μια χώρα, όπως η Ελλάδα, που έχει να προσφέρει τόσες πολλές ομορφιές στους τουριστικούς επισκέπτες.

Απάντηση 6

Κατά τη γνώμη μου, ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει αρνητικά και δεν επιτρέπει την ανάπτυξη του τουρισμού σε μια χώρα, είναι μη ειδίκευση των υπαλλήλων στα κατάλληλα τουριστικά πόστα. Είναι σημαντικό, οι υπηρεσίες που παρέχονται στους τουριστικούς επισκέπτες να γίνεται με επαγγελματισμό, έτσι ώστε να είναι εγγυημένη η ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται στους τουριστικούς επισκέπτες. Αρνητικά λειτουργεί και ο χαρακτήρας εποχικότητας του συγκεκριμένου κλάδου, καθώς πολλοί είναι αυτοί που αντιμετωπίζουν τον τουρισμό ως μια απασχόληση ανάγκης ή ως μια δεύτερη ευκαιριακή απασχόληση για να αυξήσουν το εισόδημα τους για λίγους μήνες. Από την άλλη βέβαια, για να μπορεί να υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό, θα πρέπει να υπάρχουν και τα κατάλληλα εκπαιδευτικά ιδρύματα που να εκπαιδεύουν και να βγάζουν επαγγελματίες για τον συγκεκριμένο κλάδο. Τέλος, θεωρώ επίσης σημαντικό, για να μπορεί να υπάρξει τουριστική ανάπτυξη να υπάρχουν κονδύλια που θα παροτρύνουν τους επαγγελματίες και ιδιοκτήτες τουριστικών επιχειρήσεων να βελτιώσουν τις υποδομές τους αλλά και τα προϊόντα που παρέχουν στους τουριστικούς επισκέπτες, διότι μόνο ο ήλιος και η θάλασσα δεν είναι αρκετά.

Απάντηση 7

Λαμβάνοντας υπόψη της κατάσταση που επικρατεί την τελευταία δεκαετία, σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο στις χώρες της Ευρώπης, είναι εύκολο να πούμε ότι σημαντική τροχοπέδη στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας είναι η οικονομική κατάσταση των χωρών. Πώς να μπορέσει ένας κλάδος να αναπτυχτεί όταν οι χώρες βιώνουν οικονομική κρίση; Ένας ακόμη παράγοντας είναι οι κοινωνικές συνθήκες και οι συστηματικές τρομοκρατικές επιθέσεις που βιώνουν πολλές χώρες της Ευρώπης. Ο τουρισμός έχει χτυπηθεί ανελέητα από την τρομοκρατία κι αυτό λειτουργεί ανασταλτικά στην ανάπτυξη του. Τέλος, θεωρώ πως, αρνητικά στην τουριστική ανάπτυξη, είναι πιθανό να λειτουργεί κι ένα σύστημα που ακολουθείται εδώ και πολλές δεκαετίες και είναι το all inclusive σύστημα. Για μένα, το σύστημα αυτό θα έπρεπε να ξεπεραστεί και να υπάρξει αναβάθμιση των τουριστικών πακέτων. Το χρήμα πρέπει να κινείται σε μια τουριστική αγορά και το συγκεκριμένο σύστημα δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο.

Απάντηση 8

Εγώ θεωρώ ότι ο πιο σημαντικός παράγοντας στον οποίο οφείλεται η μη ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας μιας χώρας, είναι η κυβερνητική πολιτική που ακολουθεί μια χώρα για την υποστήριξη και προώθηση του τουριστικού κλάδου. Αυτό σημαίνει ότι, θα πρέπει να παρέχονται κονδύλια που θα λειτουργούν υπέρ της ανάπτυξης των υποδομών μιας χώρας και θα αναβαθμίζουν ποιοτικά τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας είναι η οικονομική κατάσταση των πολιτών. Σε μια χώρα με αυστηρούς φόρους και χαμηλούς μισθούς, δεν δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να ταξιδέψουν και να κινήσουν τα χρήματα στους στις αγορές του εξωτερικού. Επίσης, η αστάθεια των πολιτικών συνθηκών σε μια χώρα, λειτουργούν αρνητικά για την ανάπτυξη του τουρισμού. Όταν μια χώρα βρίσκεται σε καθεστώς εσωτερικών συγκρούσεων και αναταραχών, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποστηρίξει την προώθηση του τουρισμού σε τουριστικούς επισκέπτες, καθώς δεν υπάρχει ασφάλεια.

Συγκεντρωτική παράγραφος-συμπεράσματα

Όπως βλέπουμε από τις παραπάνω απαντήσεις, οι αιτίες που μπορεί να λειτουργούν ανασταλτικά για την ανάπτυξη και προώθηση της βιομηχανίας του τουρισμού ποικίλλουν, αλλά ταυτόχρονα υπάρχουν κι αρκετές ομοιότητες στις απαντήσεις των ερωτηθέντων. Η

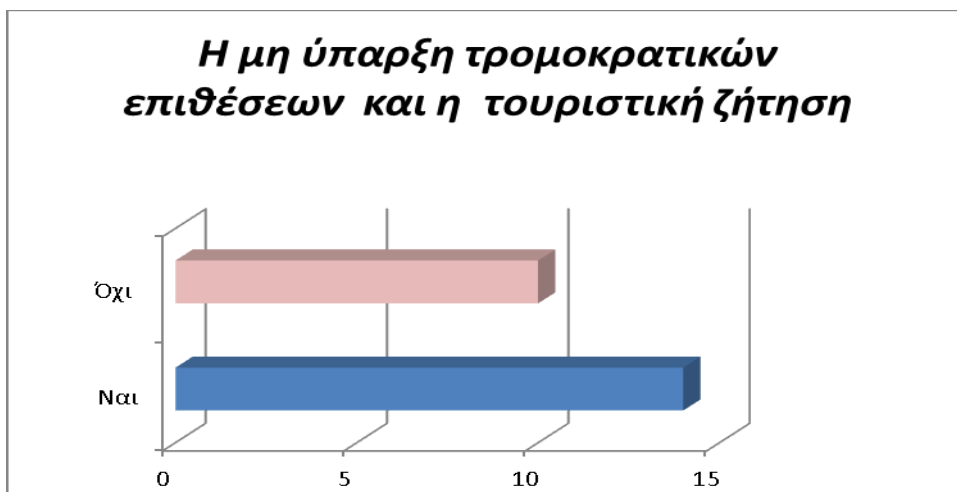
τουριστική βιομηχανία, θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται από τις χώρες πολύ σοβαρά, καθώς είναι ένας κλάδος ο οποίος με την κατάλληλη αντιμετώπιση και διαχείριση μπορεί να επιφέρει σημαντικά κέρδη σε μια χώρα. Πέρα όμως από την κυβερνητική πολιτική, θα πρέπει κι από τους επιχειρηματίες να υπάρχει μια προσεγμένη αντιμετώπιση για το τουριστικό προϊόν που παρέχουν. Σε γενικές γραμμές λοιπόν βλέπουμε ότι οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες, θεωρούν μεγαλύτερο ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας την οικονομική κατάσταση των χωρών. Για να μπορεί ένας κλάδος να αναπτυχθεί όπως πρέπει, είναι απαραίτητο να υπάρχει οικονομική σταθερότητα. Επίσης, πολλές ήταν οι ναφορές στο σύστημα all inclusive. Το συγκεκριμένο σύστημα αμφισβητείται από πολλούς και θεωρείται ότι «χαντακώνει» τις μικρότερες τουριστικές επιχειρήσεις, αφήνοντας εκτός συναγωνισμού τις μικρότερες τουριστικές επιχειρήσεις που παλεύουν να επιβιώσουν σε έναν τουριστικό ανταγωνιστικό κλάδο. Τέλος, αρκετές είναι και οι αναφορές στις αλληπάλληλες τουριστικές επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια σε πολλούς και δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς. Τέτοιου είδους ενέργειες, καλλιεργούν το φόβο και την ανασφάλεια με αποτέλεσμα τη μείωση των τουριστικών μετακινήσεων, γεγονός που οδηγεί στη μείωση της τουριστικής κίνησης και κατά συνέπεια στην μη ανάπτυξη του τουρισμού.

Σχεδιάγραμμα10: Μια τρομοκρατική επίθεση θα μπορούσε να προκαλέσει την οικονομική παρακμή μιας ολόκληρης χώρας.



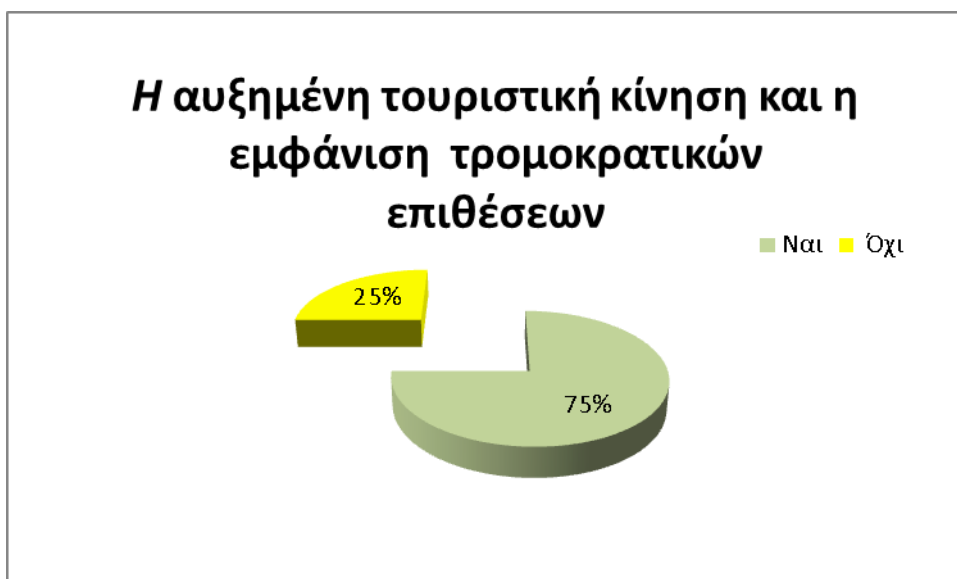
Στο γράφημα αυτό, βλέπουμε ότι σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες (το 87,5 %) συμφωνούν ότι μια τρομοκρατική ενέργεια μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την επισκεψιμότητα των τουριστών σε αυτήν.

Σχεδιάγραμμα11: Θεωρείται ότι η μη ύπαρξη τρομοκρατικών επιθέσεων σε μια περιοχή συνέβαλλε θετικά στην τουριστική ζήτηση της;



Στο γράφημα αυτό φαίνεται ότι το 58,3 % από τους ερωτηθέντες πιστεύουν ότι το ενδεχόμενο να αυξηθεί η τουριστική ζήτηση σε κάποιον ασφαλή προορισμό είναι πολύ σημαντική.

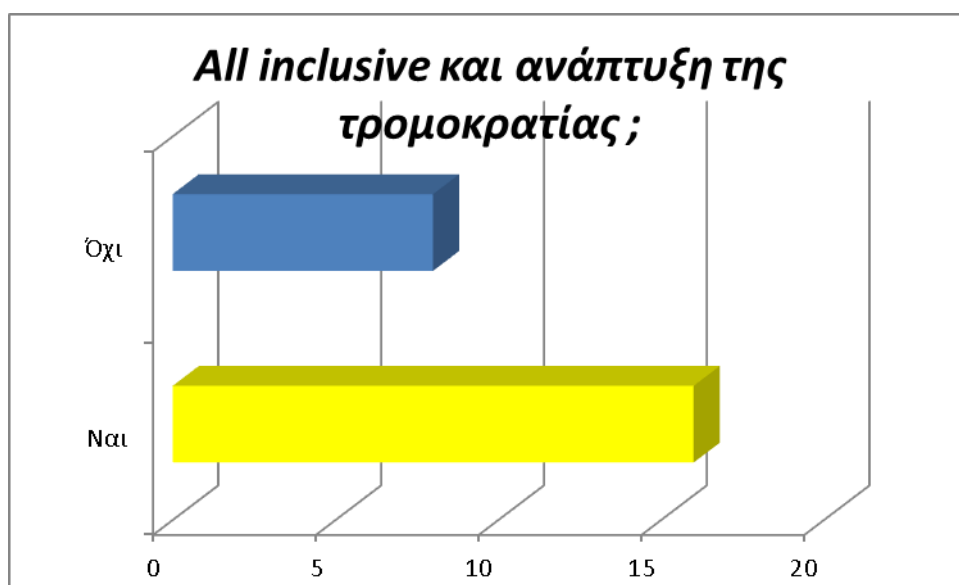
Σχεδιάγραμμα12: Θεωρείται ότι η αυξημένη τουριστική κίνηση ενός προορισμού μπορεί να είναι ο κύριος παράγοντας για την εμφάνιση τρομοκρατικών επιθέσεων ;



Στο γράφημα πίτας, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, δηλαδή το 75% πιστεύει ότι είναι περισσότερες οι πιθανότητες εμφάνισης τρομοκρατικών ενεργειών σε τουριστικούς προορισμούς με αυξημένη τουριστική κίνηση. Αντιθέτως, το 25% δεν θεωρεί απαραίτητο κάτι τέτοιο.

Ομάδα ερωτήσεων 3 : Επιθέσεις

Σχεδιάγραμμα13: Ο τουρισμός με την μορφή *all inclusive* θεωρείται ότι έχει βοηθήσει στην ανάπτυξη της τρομοκρατίας ;



Στο γράφημα αυτό, το μεγαλύτερο ποσοστό 66,7 % των ερωτηθέντων πιστεύει ότι το σύστημα *all inclusive* λειτούργησε υπέρ της αύξησης της εμφάνισης της τρομοκρατίας, ενώ το 33,3 % θεωρεί πως δεν ισχύει κάτι τέτοιο.

Το 66,7 % των ερωτηθέντων αιτιολογεί την απάντηση του με τις εξής απαντήσεις

Απάντηση 1

Κατά τη γνώμη μου, το σύστημα *all inclusive* λειτούργησε πολύ θετικά για την ανάπτυξη του τουρισμού στον τόπο μας καθώς προσέλκυσε μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών, κινήθηκε η αγορά οικονομικά και δημιουργήθηκαν πολλές νέες θέσεις εργασίας.

Απάντηση 2

Πιστεύω ότι το σύστημα *all inclusive* είναι ένα πολύ θετικό σύστημα για τον ελληνικό τουρισμό. Η ελληνική τουριστική αγορά επωφελήθηκε από την ραγδαία εισροή επισκεπτών

στην Ελλάδα καθώς βοήθησε στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας σε πολύ σημαντικό βαθμό.

Απάντηση 3

Εγώ πιστεύω ότι το all inclusive σύστημα, δεν ήταν θετική εισαγωγή για την αγορά του τουρισμού στην Ελλάδα κι αυτό το στηρίζω στο γεγονός ότι πολλές μικρές τουριστικές επιχειρήσεις και πιο συγκεκριμένα επιχειρήσεις εστίασης, έχασαν πολύ σημαντική πελατεία. Οι επισκέπτες περιορίζονται στο φαγητό εντός του ξενοδοχείου που τους προσφέρουν σε μια συνολική οικονομική τιμή κι έτσι δεν κινούνται τα χρήματα εκτός των μεγάλων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

Απάντηση 4

Για εμένα το σύστημα all inclusive που υιοθέτησαν τόσες πολλές τουριστικές επιχειρήσεις λειτούργησαν θετικά στις τοπικές αγορές κι αυτό γιατί άνοιξαν πολλές καινούριες θέσεις εργασίες. Ειδικά μετά την οικονομική κρίση, πολλοί άνθρωποι προκειμένου να επιβιώσουν οικονομικά, στράφηκαν στην τουριστική βιομηχανία ή οποία στην Ελλάδα ανθεί και έχει μεγάλη ζήτηση σε προσωπικό. Ειδικά για κατοίκους της Βόρειας Ελλάδας, η προσφυγή στον τουρισμό και η ενασχόληση με αυτόν τον τομέα βοήθησε πολλά άτομα να έχουν εργασία.

Απάντηση 5

Εγώ δεν πιστεύω ότι το σύστημα αυτό ευνόησε τις τουριστικές επιχειρήσεις, όπως αποδείχτηκε και μετά από λίγα χρόνια από την εφαρμογή του συστήματος all inclusive στην Ελλάδα, καθώς οι μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις έχουν ρίξει πολύ τις τιμές των πακέτων για να προσελκύσουν μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών. Αυτό δεν είναι πάντα κερδοφόρο για μια μεγάλη επιχείρηση.

Σχεδιάγραμμα14: Έχετε δεχτεί ποτέ κάποιο είδος επίθεσης σε κάποιο από τα ταξίδια που έχετε πραγματοποιήσει;



Περιγραφή 1⁰ περιστατικού

Θυμάμαι πριν από 3 χρόνια σε ένα ταξίδι όπου έκανα προκειμένου να επισκεφτώ την αδερφή μου, η οποία τα τελευταία 10 χρόνια είναι κάτοικος Λονδίνου, βίωσα και μια δυσάρεστη εμπειρία τρομοκρατικού χαρακτήρα. Η αδερφή μου ζει και εργάζεται στο Λονδίνο εδώ και δέκα χρόνια. Η ίδια αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Ελλάδα λόγω οικονομικής της κρίσης καθώς δυσκολευόταν πάρα πολύ να βρει δουλειά, πάρα τις πολλαπλές προσπάθειές της. Έτσι λοιπόν, σε μια από τις επισκέψεις μου για να τη δω, μάλιστα ήταν περίοδος Χριστουγέννων, ενώ κάναμε βόλτα στο κέντρο, βρεθήκαμε μέσα σε ένα μεγάλο πολυκατάστημα. Η κίνηση ήταν μεγάλη καθώς λόγω του εορταστικού κλίματος ο κόσμος βρισκόταν έξω στις αγορές όπου είτε έκανε τη βόλτα του είτε είχε βγει για να ψωνίσει για τις γιορτές. Κάποια στιγμή, κι ενώ αμέριμνα χαζεύαμε τις βιτρίνες του καταστήματος, άρχισε να ηχεί ο συναγερμός του εμπορικού κέντρου. Όπως είναι λογικό, ταραχτήκαμε κι αναρωτιόμασταν για ποιο λόγο γίνεται κάτι τέτοιο. Ο κόσμος γύρω πανικοβλήθηκε κι άρχισαν όλοι να τρέχουν προς τις εξόδους κινδύνου. Μέσα σε λίγα λεπτά οι σερβιτόροι του πολυκαταστήματος με τη βοήθεια των σφυριχτρών τους μας κατηύθυναν σε μια αίθουσα χωρίς παράθυρα, ενώ σε έναν από τους διαδρόμους είδαμε να ξεπηδάνε μαύροι καπνοί. Ο πανικός πλέον ήταν σε όλους μας φανερός. Ευτυχώς η αγωνία μας δεν κράτησε πολύ, καθώς οι αστυνομικοί μας ηρέμησαν και μας είπαν ότι σε λίγα λεπτά θα μπορούμε όλοι να φύγουμε. Τελικά, μας εξήγησαν ότι ένας

άντρας, αγνώστων στοιχείων, μπήκε σε ένα από τα καταστήματα του εμπορικού και προσπάθησε να βάλει φωτιά στο όνομα του Αλλάχ! Μια τρομοκρατική ενέργεια που ευτυχώς αποφεύχθηκε χωρίς θύματα.

Περιγραφή 2⁰ περιστατικού

Μια ανάμνηση που είχε σβηστεί από τη μνήμη μου λόγω ηλικίας, είναι μια τρομοκρατική ενέργεια όπου είχα βιώσει όταν ήμουν πολύ μικρή ηλικιακά, αλλά που πιθανόν βρισκόταν καλά κρυμμένη στο υποσυνείδητό μου. Σε ένα ταξίδι με τους γονείς μου στην Τουρκία, σε έναν πολύ συχνό τουριστικό προορισμό στα παράλια της Τουρκίας, γνωστή με την ονομασία Μαρμαρίς, είχαμε βρεθεί μπροστά σε ένα περιστατικό τρομοκρατικής ενέργειας, όπως αποδείχτηκε μετέπειτα. Καθώς λοιπόν ήμουν με τους γονείς μου στο τούρκικο παζάρι, ακούσαμε έναν εκκωφαντικό θόρυβο χωρίς να ξέρουμε από πού προήλθε. Όλος ο κόσμος που βρισκόταν εκείνη τη στιγμή μέσα στο χώρο του παζαριού, φώναζε και έτρεχε για να κρυφτεί καθώς κανείς δεν γνώριζε τι συνέβαινε. Το ίδιο κάναμε κι εμείς, αν και ο φόβος μας ήταν πολύ μεγαλύτερος, βρισκόμασταν σε μια ξένη χώρα, δεν γνωρίζαμε τη γλώσσα καθώς συνεννοούμασταν στα αγγλικά και δεν ξέραμε που να στραφούμε και ποιο μέρος είναι ασφαλές για εμάς.

Βρήκαμε λοιπόν ένα μικρό χώρο δίπλα σε ένα κατάστημα της αγοράς και καθίσαμε για λίγο εκεί μέχρι να εντοπίσουμε την πιο κοντινή έξοδο. Ύστερα από μερικά λεπτά κι εφόσον εντός του χώρου του παζαριού τα πράγματα φαίνονταν ήρεμα, ο πατέρας μου μας πήρε και βγήκαμε από την κοντινότερη έξοδο. Αμέσως τηλεφώνησε στην ελληνική πρεσβεία προκειμένου να μας κατευθύνουν για το τι έπρεπε να κάνουμε σε αυτήν την περίπτωση. Όπως ενημερώθηκε από την πρεσβεία της Ελλάδας στην Τουρκία, ο ήχος που ακούσαμε ενώ κάναμε τη βόλτα μας αμέριμνοι εντός του παζαριού, ήταν ήχος από βόμβα η οποία είχε τοποθετηθεί έξω από το παζάρι από μια τρομοκρατική οργάνωση αγνώστου προέλευσης που επιθυμούσε να ρίξει το τούρκικο καθεστώς.

Όπως είναι φυσικό, οι γονείς μου σοκαρίστηκαν από το γεγονός κι έπρεπε όσο το δυνατόν συντομότερα να φύγουμε από την πόλη. Ευτυχώς η ελληνική πρεσβεία μας φυγάδευσε με ασφάλεια με το πρώτο καράβι για Ρόδο και πολύ γρήγορα ήμασταν και πάλι σε ασφαλές έδαφος. Χαίρομαι που δεν θυμάμαι κάτι περισσότερο από αυτήν την εμπειρία γιατί ήταν πολύ σοκαριστική. Όταν ένας άνθρωπος παύει να νιώθει ασφαλής και αμέσως γίνεται έρμαιο των καταστάσεων, πόσο μάλλον αν είσαι και σε μια ξένη χώρα, δεν ξέρεις πώς να

συμπεριφερθείς και που να στραφείς. Όπως αργότερα μάθαμε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η τρομοκρατική αυτή επίθεση δυστυχώς είχε θύματα. Η βόμβα είχε τοποθετηθεί σε ένα από τα κεντρικά σημεία της τοπικής αγοράς, πρωινές ώρες όπου η κίνηση είναι μεγάλη καθώς πολύς κόσμος βγαίνει για να ψωνίσει ή να κάνει τις δουλειές του. Εύχομαι πραγματικά να μην υπάρχουν άλλες τέτοιες επιθέσεις κατά αθώων ανθρώπων.

Περιγραφή 3^ο περιστατικού

Παρόλο που εγώ ο ίδιος δεν έτυχε να έχω προσωπική εμπειρία με κάποια τρομοκρατική ενέργεια, με συγκλόνισε πολύ έντονα η τρομοκρατική επίθεση που έγινε στις 11 Σεπτεμβρίου του 2001 στις Η.Π.Α. Την περίοδο εκείνη κάποιοι φίλοι μου, πρώην συμμαθητές μου είχαν βρεθεί τη Νέα Υόρκη για ταξίδι του μέλιτος, αφού μόλις είχαν παντρευτεί και είχαν όνειρο ζωής να ταξιδέψουν στην Αμερική. Την ίδια περίοδο όμως συνέβη κι ένα τόσο δυσάρεστο γεγονός που συντάραξε ολόκληρο τον κόσμο. Όπως αργότερα έγινε γνωστό, την επίθεση ανέλαβαν ισραηλινοί τρομοκράτες μέλη της τρομοκρατικής οργάνωσης Αλ Κάϊντα στα πλαίσια αντίποινων καθώς ο τότε Πρόεδρος των Η.Π.Α. Τζορτζ Μπους, έκανε συστηματικές προσπάθειες να ανατρέψει το καθεστώς των Ταλιμπάν και να εξαλείψει το δίκτυο τρομοκρατίας της συγκεκριμένης τρομοκρατικής οργάνωσης. Την ημέρα εκείνη, ισλαμιστές τρομοκράτες επιβιβάστηκαν και κατέλαβαν τρία αεροπλάνα των αεροπορικών εταιρειών American Airlines και United Airlines, τα οποία απογειώθηκαν από τα αεροδρόμια της Βοστώνης, της Ουάσιγκτον και του Νιού Τζέρσεϊ. Επρόκειτο για 3 ομάδες από 5 άτομα και μια ομάδα από 4 άτομα καθώς ανάμεσά τους υπήρχαν και άτομα που είχαν λάβει εκπαίδευση πιλότου. Οι πιλότοι, μετά την απογείωση των αεροσκαφών, τα κατέλαβαν με τη βία και φρόντισαν να αλλάξουν πορεία προκειμένου να επιτύχουν το σχέδιό τους.

Δύο από τα αεροπλάνα κατευθύνθηκαν και συγκρούστηκαν με τους Δίδυμους Πύργους, στο παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου στην Νέα Υόρκη. Παγκοσμίως, όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σταμάτησαν ότι πρόγραμμα ακολουθούσαν και μετέδιδαν τα λεπτά μετά την επίθεση. Η Νέα Υόρκη δέχτηκε ένα πολύ μεγάλο τρομοκρατικό χτύπημα προκαλώντας τον πανικό των κατοίκων καθώς επικρατούσε ένα χάος κι η πόλη είχε καλυφθεί από ένα τεράστιο σύννεφο από καπνό που έκανε την ατμόσφαιρα αποπνικτική. Εκατοντάδες ήταν οι πολίτες οι οποίοι έχασαν ακαριαία τη ζωή τους αλλά και χιλιάδες άλλοι εγκλωβίστηκαν εντός του

κτιρίου στους ορόφους χωρίς να μπορούν να σωθούν. Τα συνεργεία διάσωσης όπως και αστυνομικές δυνάμεις ήταν από τους πρώτους που έτρεξαν να βοηθήσουν τους εγκλωβισμένους αλλά και τους τραυματίες. Εκείνες τις ώρες πραγματικά είχα ανατριχιάσει στη σκέψη ότι μπορεί ανάμεσα στους εγκλωβισμένους ή τους τραυματίες μπορεί να είναι και το φιλικό μου ζευγάρι.

Μετά από λίγη ώρα, κι ενώ όλοι παρακολουθούμε τα νεότερα στοιχεία και τις όποιες πληροφορίες προκύπτουν για το τρομοκρατικό αυτό χτύπημα, ένα ακόμη αεροπλάνο που είχε καταλάβει μια από τις ομάδες των τρομοκρατών, χτυπάει το Πεντάγωνο σκοτώνοντας ακαριαία 125 στρατιωτικούς αλλά και απλούς πολίτες. Το τέταρτο και τελευταίο αεροπλάνο που είχαν υπό τον χειρισμό τους, το έριξαν πάνω από ακατοίκητη περιοχή στην περιοχή της Πενσυλβάνια σκοτώνοντας όλους τους επιβάτες και το πλήρωμα. Στην περίπτωση αυτή αποφεύχθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός θυμάτων, καθώς επιβάτες του αεροπλάνου αντέδρασαν και απέτρεψαν μια μεγαλύτερη τραγωδία. Αργότερα, από τα μέσα, μαζικής ενημέρωσης, έγινε γνωστό ότι οι τρομοκράτες ήταν εξτρεμιστές Άραβες και Αφγανοί οι οποίοι είχαν σκοπό να βλάψουν την Αμερική και να κι αυτό διότι οι Αμερικάνικες δυνάμεις υποστήριζαν το Ισραήλ.

Μετά το τόσο συγκλονιστικό τρομοκρατικό χτύπημα, το φιλικό μου ζευγάρι επέστρεψε στην Ελλάδα, ευτυχώς σώο. Δυστυχώς όμως το ταξίδι του μέλιτος τους άφησε μια γλυκόπικρη γεύση που θα θυμούνται για πάντα.

Περιγραφή 4⁰ περιστατικού

Ένα ακόμη περιστατικό που μου έχουν διηγηθεί συνέβη πριν από δύο χρόνια. Η κόρη της γειτόνισσάς μου είχε φύγει διακοπές στη Νίκαια της Γαλλίας. Το βράδυ της 14^{ης} Ιουλίου του 2016, στους εορτασμούς της εθνικής γιορτής προς τιμήν της πτώσης της Βαστίλης, ένα φορτηγό κινήθηκε με μεγάλη ταχύτητα, όπως διαπιστώθηκε αργότερα, η ταχύτητα έφτανε τα 90 χλμ/ώρα, που είχε γεμάτη καρότσα με χειροβομβίδες και όπλα, έπεσε καταπάνω στο πλήθος των ανθρώπων όπου παρευρίσκονταν εκείνη τη στιγμή στη λεωφόρο Προμενάντ ντεζ Ανγκλέ. Οι εορτασμοί προβλέπονταν ιδιαίτερα εντυπωσιακοί καθώς το πρόγραμμα περιλάμβανε και τη ρίψη πυροτεχνημάτων στον ουρανό. Όπως είναι λογικό με την ταχύτητα που κινούταν το φορτηγό, προκάλεσε τον θάνατο αλλά και τον τραυματισμό εκατοντάδων ανθρώπων. Σύμφωνα με μαρτυρίες ατόμων που βρίσκονταν μπροστά στο γεγονός, ο οδηγός έστρεψε εσκεμμένα το τιμόνι προς το πλήθος κι άρχισε να σκορπάει τον τρόπο. Σύμφωνα

πάντα με μαρτυρίες, φαίνεται ότι συγκεκριμένος δράστης ήθελε να κάνει όσο πιο μεγαλύτερο κακό μπορούσε καθώς κινούσε το φορτηγό με κινήσεις ζιγκ-ζαγκ, προφανώς για να σιγουρευτεί ότι θα πετύχαινε περισσότερο κόσμο.

Όπως μου διηγήθηκε η κόρη της γειτόνισσάς μου, σκόπευε να παρευρεθεί και η ίδια στις εκδηλώσεις, όμως τελευταία στιγμή αυτή και η παρέα της αποφάσισαν να ακυρώσουν και να πάνε να φάνε σε ένα καλό εστιατόριο. Όπως αργότερα διαπιστώθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ο δράστης κατάφερε να σκορπίσει τον θάνατο για 84 άτομα και να τραυματίσει άλλα 150, από τα οποία τα 50 άτομα νοσηλεύτηκαν σε πολύ άσχημη κατάσταση. Η Μαρία, η κόρη της γειτόνισσας που βρισκόταν εκείνη τη χρονική στιγμή στη Νίκαια, νιώθει πολύ ευγνώμων και πιστεύει πως αυτή και η παρέα της στάθηκαν εξαιρετικά τυχεροί που άλλαξαν γνώμη τελευταία στιγμή και άλλαξαν τα σχέδιά τους. Όπως αργότερα ενημερωθήκαμε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ο δράστης αντιμετωπίστηκε από τις αστυνομικές δυνάμεις οι οποίες έσπευσαν άμεσα στον τόπο όπου έγινε το συμβάν και τον σταμάτησαν με πυροβολισμούς, πληγώνοντάς τον θανάσιμα. Όπως κοινοποιήθηκε, ο δράστης είχε καταγωγή από την Τυνησία αλλά ήταν κάτοικος της Γαλλίας. Ήταν 31 χρονών και την ευθύνη αυτής της τρομοκρατικής ενέργειας ανέλαβε το Ισλαμικό κράτος.

Περιγραφή 5^ο περιστατικού

Τον Μάρτιο του 2016, πραγματοποιήθηκαν τρία τρομοκρατικά χτυπήματα στην πόλη των Βρυξελλών. Το πρώτο χτύπημα έγινε στο σταθμό του μετρό Μπρισέλ-Μίντ στις Βρυξέλλες, ενώ το δεύτερο έγινε στο σταθμό του μετρό σε διαφορετική στάση με την ονομασία Ζάβεντεμ. Το τρίτο τρομοκρατικό χτύπημα, πραγματοποιήθηκε στο αεροδρόμιο των Βρυξελλών. Όπως αργότερα έγινε γνωστό μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τις μαρτυρίες ατόμων που βρίσκονταν στα σημεία των τρομοκρατικών ενεργειών, Το πρώτο χτύπημα στο σταθμό του μετρό στη στάση Μπρισέλ-μιντ, ακούστηκε ένα πολύ δυνατός και τρομακτικός θόρυβος ο οποίος έμοιαζε να είναι ήχος έκρηξης. Αμέσως οι αρχές φρόντισαν για την εκκένωση του σταθμού και απομάκρυναν τον κόσμο με ασφάλεια. Το συμβάν αυτό έγινε απόγευμα τοπικής ώρας και όσοι από τους πολίτες βρίσκονταν εκείνη τη στιγμή στο σταθμό τρομοκρατήθηκαν. Πέρα όμως από την πρώτη τρομακτική έκρηξη, μετά από λίγα λεπτά ακολούθησε και μια δεύτερη. Άμεσα οι αστυνομικές αρχές κάλεσαν διασώστες κι ασθενοφόρα καθώς ο σταθμός δεν είχε προλάβει να εκκενωθεί πλήρως.

Σε παράλληλο χρόνο, πραγματοποιήθηκαν και τα άλλα δύο χτυπήματα, στο αεροδρόμιο των Βρυξελλών αλλά και στη δεύτερη στάση του μετρό Ζάβενταμ. Από τις επιθέσεις αυτές, 32 πολίτες από διάφορες χώρες, τραυματίστηκαν θανάσιμα, ανάμεσα τους και οι τρεις τρομοκράτες υπαίτιοι της συγκεκριμένης τρομοκρατικής ενέργειας. Ακόμη 300 άνθρωποι τραυματίστηκαν και πολλοί από αυτούς νοσηλεύτηκαν με βαριά τραύματα. Όλες αυτές τις επιθέσεις είχαν οργανώσει εξτρεμιστές του Ισλαμικού κράτους και οι οποίοι ανέλαβαν και την ευθύνη των τρομοκρατικών ενεργειών. Οι ίδιοι μάλιστα δράστες, είχαν συμμετάσχει και σε προηγούμενη τρομοκρατική επίθεση στο Παρίσι, τον Νοέμβριο του 2015.

Αυτό που με ανατριχιάζει κάθε φορά που σκέφτομαι τη συγκεκριμένη τρομοκρατική επίθεση είναι η αναβολή του ταξιδιού μου που προγραμματίζα για την ίδια ακριβώς ημερομηνία που πραγματοποιήθηκε η τρομοκρατική επίθεση στο αεροδρόμιο των Βρυξελλών. Εγώ και η κοπέλα μου, σχεδιάζαμε πολύ καιρό ένα ταξίδι στις Βρυξέλλες και παρακολουθούσαμε τις προσφορές γνωστής αεροπορικής εταιρείας προκειμένου να ταξιδέψουμε με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τις Βρυξέλλες. Ενώ λοιπόν κλείσαμε για τη συγκεκριμένη ημερομηνία τα εισιτήριά μας με σκοπό να μείνουμε στην πόλη για 5 μέρες, η αδερφή της κοπέλας μου η οποία ήταν σε ενδιαφέρουσα, έπρεπε να μεταφερθεί άμεσα στο νοσοκομείο καθώς θα γεννούσε πρόωρα. Έτσι λοιπόν ακυρώσαμε τα εισιτήριά μας και αναβάλλαμε το ταξίδι για άλλη ημερομηνία. Όταν δε μάθαμε για την τρομοκρατική επίθεση, νιώσαμε απίστευτη τύχη και φυσικά το μωρό μας έφερε μεγάλο γούρι και ήταν η αιτία, για καλή μας τύχη να μην ταξιδέψουμε εκείνη τη μέρα στις Βρυξέλλες. Σαφώς και χαρήκαμε πολύ που γλιτώσαμε από ένα τόσο δραματικό συμβάν, αλλά ταυτόχρονα νιώσαμε και απέραντη θλίψη που τόσοι αθώοι άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους.

Περιγραφή 6^ο περιστατικού

Στη Γερμανία και πιο συγκεκριμένα στο Βερολίνο ζύνε εδώ και 20 περίπου χρόνια οι θείοι μου και τα ξαδέρφια μου. Ήταν λίγο πριν τα Χριστούγεννα, Δεκέμβριο του 2016, όπου πληροφορηθήκαμε από την τηλεόραση σχετικά με ένα δυσάρεστο γεγονός το οποίο όπως αποδείχτηκε αργότερα επρόκειτο για τρομοκρατική ενέργεια. Το βράδυ της 19^{ης} Δεκεμβρίου, ένα φορτηγό έπεσε με φόρα πάνω στο πλήθος που εκείνη τη στιγμή βρισκόταν στη Χριστουγεννιάτικη αγορά Breitscheidplatz, στο κέντρο του Βερολίνου. Όπως είναι φυσικό ταραχτήκαμε πάρα πολύ. Αμέσως όλοι προσπαθήσαμε να καλέσουμε τους θείους μου για να βεβαιωθούμε ότι είναι καλά στην υγεία τους. Ωστόσο, παράλληλα βλέπαμε τα έκτακτα

δελτία ειδήσεων μήπως και καταφέρουμε να ακούσουμε κάτι που θα μας έκανε να ανησυχήσουμε περισσότερο για τους δικούς μας ανθρώπους. Αυτό που μετέδιδαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ήταν ένας Τυνησίος με το όνομα Ανίς Αμρί ετών 24, έριξε το φορτηγό το οποίο οδηγούσε πάνω σε πλήθος αθώων πολιτών οι οποίοι κινούνταν στην χριστουγεννιάτικη αγορά με αποτέλεσμα να θρηνήσουν θύματα. Μάλιστα, το συγκεκριμένο τρομοκρατικό χτύπημα είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο 12 ατόμων και τον τραυματισμό άλλων 56.

Όπως διαπιστώθηκε, ο συγκεκριμένος οδηγός, είχε κλέψει λίγες μέρες νωρίτερα το φορτηγό με το οποίο σκόρπισε τον θάνατο σε τόσους ανυποψίαστους πολίτες. Μάλιστα είχε σκοτώσει τον οδηγό του φορτηγού κι έπειτα το χρησιμοποίησε για να επιτεθεί σε αθώους πολίτες. Η αγωνία μας ήταν μεγάλη και δεν μπορούσαμε με τίποτα να πιάσουμε γραμμή στο Βερολίνο και να μιλήσουμε με τους δικούς μας ανθρώπους. Όπως υποψιαστήκαμε, οι γραμμές είχαν πάρει φωτιά λόγω του γεγονότος και δεν μπορούσαμε ούτε κι εμείς να επικοινωνήσουμε με τους δικούς μας ανθρώπους. Κάποια στιγμή, καταφέραμε και μιλήσαμε με την ελληνική πρεσβεία στο Βερολίνο. Ωστόσο, παρά την επιτυχία μας να μιλήσουμε με την πρεσβεία, δεν συλλέξαμε καμία σημαντική πληροφορία για εμάς καθώς η πρεσβεία ακόμη δεν είχε ενημέρωση εάν ανάμεσα σε νεκρούς και τραυματίες υπήρχαν και Έλληνες πολίτες. Αργότερα και παρακολουθώντας συνεχώς τα έκτακτα ενημερωτικά δελτία, ενημερωθήκαμε ότι δεν υπήρχαν Έλληνες μεταξύ των θυμάτων. Η ανακούφισή μας ήταν μεγάλη, αν και ακόμη δεν είχαμε μιλήσει με τους συγγενείς μας. Τελικά, έπειτα από ένα τρίωρο αγωνίας και μη μπορώντας να επικοινωνήσουμε με τους συγγενείς μας, η αγωνία μας έπαψε όταν επιτέλους δεχθήκαμε ένα τηλεφώνημα από τη θεία μου η οποία μας εξήγησε ότι τις ώρες αυτές βρισκόταν σε μια χριστουγεννιάτικη συναυλία, όπου το σήμα δεν ήταν καλό και οι κλίσεις που τις είχαμε κάνει της ήρθανε πολύ αργότερα όταν πια είχε φύγει από τον συναυλιακό χώρο.

Μετά από τέσσερις μέρες, και καθώς παρακολουθούσαμε τα νέα στις ειδήσεις, ανακοινώθηκε ότι ο δράστης της τρομοκρατικής επίθεσης εκείνης της νύχτας στη χριστουγεννιάτικη αγορά, σκοτώθηκε μετά από τέσσερις μέρες, στο σιδηροδρομικό σταθμό, στην περιοχή Sesto San Giovanni, στην περιοχή του Μιλάνου σε ανταλλαγή πυροβολισμών με αστυνομικούς που προσπάθησαν να του κάνουν έλεγχο.

Περιγραφή 7^ο περιστατικού

Έχω μια παιδική φίλη την Αναστασία με την οποία μεγαλώσαμε μαζί και δυστυχώς αναγκαστήκαμε να χωριστούμε μετά τις σπουδές μας καθώς αποφάσισε να φύγει και να δουλέψει στο εξωτερικό. Μια δύσκολη απόφαση που αποφάσισε να πάρει καθώς η τοπική εργασιακή αγορά δεν μπορούσε να την απορροφήσει. Η στεναχώρια μου ήταν μεγάλη που έπειτα από τόσα πολλά χρόνια έπρεπε να αποχωριστώ την αδελφική μου φίλη, ωστόσο θέλω να είναι ευτυχισμένη και στήριξα αυτή της την επιλογή. Η Αναστασία έφυγε από την Ελλάδα το 2009 και εγκαταστάθηκε στο Λονδίνο. Πολλές φορές την επισκεπτόμουν, όταν το επέτρεπαν οι επαγγελματικές μου υποχρεώσεις αλλά και η οικονομική μου κατάσταση.

Πέρυσι το καλοκαίρι, πραγματοποιήθηκε μια τρομοκρατική ενέργεια στη γέφυρα του Λονδίνου, ένα σημείο όπου κάθε μέρα πολύς κόσμος διασχίζει προκειμένου να πάει στη δουλειά του. Επίσης, η γέφυρα αποτελεί ένα πολύ δημοφιλές σημείο στο οποίο πολλοί τουρίστες βρίσκονται για να θαυμάσουν τη θέα της πόλης και να δούνε το Μπιγκ Μπέν. Στις 3 Ιουνίου και ημέρα Σάββατο, ακούσαμε στα ραδιόφωνα και τις τηλεοράσεις ότι ένα βαν έπεσε πάνω σε πεζούς που βρίσκονταν εκείνη τη στιγμή στη γέφυρα με αποτέλεσμα να σκοτωθούν αθώοι πολίτες και κάποιοι που φάνηκαν περισσότερο τυχεροί να τραυματιστούν. Παράλληλα, ανακοινώνεται κι άλλη τρομοκρατική επίθεση στην αγορά Μπάροου, όπου τρομοκράτες επιτέθηκαν σε πολίτες με μαχαίρια, προκαλώντας πολλαπλά τραύματα από τα οποία πολλά ήταν θανάσιμα, με αποτέλεσμα να τραυματιστούν 48 άτομα. Η ανησυχία, στο άκουσμα αυτών των ειδήσεων, ήταν μεγάλη καθώς γνωρίζω ότι η φίλη μου ψωνίζει συχνά από τη συγκεκριμένη αγορά και επίσης διασχίζει τη γέφυρα για να πάει στη δουλειά της. Όπως μάθαμε από τα έκτακτα δελτία που ανακοίνωναν περισσότερες πληροφορίες, οι νεκροί της γέφυρας ήταν 6 άτομα. Η αγωνία μου όλο και μεγάλωνε και φοβόμουν μήπως ανάμεσα στους νεκρούς ή τραυματίες ήταν και η φίλη μου η Αναστασία.

Όπως αργότερα ανακοινώθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι τρομοκράτες μαχαίρωναν τον κόσμο και φώναζαν το όνομα του Αλλάχ! Ευτυχώς, η αγωνία μου δεν κράτησε πάρα πολύ, καθώς η Αναστασία φρόντισε να ενημερώσει όλους τους δικούς της ανθρώπους ότι δεν κινδύνευσε και είναι καλά στην υγεία της. Μίλησα μαζί της και μου είπε ότι εκείνη την ημέρα είχε το ρεπό της και αποφάσισε να μείνει σπίτι και να ξεκουραστεί. Η ανακούφισή μου ήταν μεγάλη και ευχαριστούσα τον Θεό που η αδελφική μου φίλη δεν έπαθε κακό. Άλλη μια τρομοκρατική επίθεση από τους τρομοκράτες του ισλαμικού κράτους

που δυστυχώς κατάφερε να προκαλέσει θανάτους και πολλούς τραυματισμούς αθώων πολιτών. Ελπίζω να μην ξαναβιώσουμε τέτοιες τραγικές στιγμές σε καμία χώρα.

Περιγραφή 8^ο περιστατικού

Τον Αύγουστο του 2017, η Ισπανία βρέθηκε στο στόχαστρο των τρομοκρατών οι οποίοι κάνουν απανωτά τρομοκρατικά χτυπήματα σε όλη την Ευρώπη. Ανάμεσα στα μέρη όπου δέχτηκαν τρομοκρατικές επιθέσεις ήταν και η Βαρκελώνη. Ο συγκεκριμένος τρομοκράτης, όπως ανακοινώθηκε από τα νέα στις ειδήσεις, είχε νοικιάσει προκειμένου να επιτύχει το σκοπό του και να καταφέρει θύματα, ένα λευκό βαν με το οποίο επιτέθηκε σε πεζούς στο κέντρο της πόλης. Η επίθεση έγινε σε ένα από τους πιο δημοφιλείς για την τουριστική του κίνηση δρόμους της Βαρκελώνης, τον δρόμο Las Ramblas, απογευματινή ώρα όπου πολύς κόσμος απολάμβανε τη βόλτα του και τις ομορφιές της πόλης. Ο δράστης, με αυτή του την κίνηση, προκάλεσε τον πανικό και τον τρόμο στους αθώους πολίτες που αμέριμνα έκανα εκείνη την ώρα τη βόλτα τους. Σύμφωνα με μαρτυρίες, όπως ενημερωθήκαμε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ο δράστης καβάλησε το πεζοδρόμιο και ανέβηκε στον πεζόδρομο παρασύροντας στον θάνατο 13 άτομα και τραυματίζοντας άλλα 50.

Είχα επισκεφτεί τη Βαρκελώνη και είχα βρεθεί σε αυτόν τον δρόμο ακριβώς πριν από τρεις μέρες που συνέβη η συγκεκριμένη τρομοκρατική ενέργεια. Το σοκ μου ήταν μεγάλο γιατί δεν μπορούσα να σταματήσω να σκέφτομαι ότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβεί σε οποιαδήποτε στιγμή και φυσικά να συμβεί και σε μένα την ίδια. Βρεθήκαμε στη Βαρκελώνη οικογενειακώς καθώς θέλαμε μετά από καιρό να κάνουμε ένα ταξίδι στο εξωτερικό μετά από πολλά χρόνια υποχρεώσεων που δεν μας το επέτρεπαν. Δεν θα μπορούσα να διανοηθώ ότι θα πάθαινε κακό κάποιο μέλος της οικογένειάς μου και πολύ περισσότερο τα παιδιά μου.

Από τα νέα που μετέδιδαν τα κανάλια της τηλεόρασης, πληροφορηθήκαμε ότι, αυτόπτες μάρτυρες που είδαν το βανάκι, ανέβηκε στον πεζόδρομο με μεγάλη φόρα και οι πεζοί έτρεχαν πανικόβλητοι να σωθούν. Σύμφωνα με πληροφορίες που ανακοίνωσαν οι τοπικές αστυνομικές αρχές, οι δράστες ήταν συνολικά τρεις και σχεδίαζαν να χτυπήσουν και σε άλλα σημεία της Βαρκελώνης. Ο τρομοκράτης που διέπραξε την επίθεση στον γνωστό πεζόδρομο της πόλης, ονομαζόταν Μουσά Οκαμπίρ και ήταν μόλις 18 ετών. Οι τραυματίες όπως και οι νεκροί ήταν πολίτες που έκαναν τις διακοπές τους στην Ισπανία από διάφορες χώρες. Επρόκειτο, όπως μετέπειτα ανακοινώθηκε από τα νέα των ειδήσεων, ότι οι δράστες ήταν μέλη τρομοκρατικής οργάνωσης του Ισλαμικού κράτους.

Συμπεράσματα

Ο τουρισμός είναι ένας τομέας που διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο για την οικονομική κατάσταση μιας χώρας, όπως και για την ομαλή δραστηριότητάς της στον οικονομικό τομέα. Αυτός είναι και ο πιο σημαντικός λόγος που η τουριστική βιομηχανία τα τελευταία χρόνια βρίσκεται στο στόχαστρο του ισλαμικού κράτους. Σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, ο τουρισμός είναι μια πολύ δυνατή βιομηχανία η οποία παρουσιάζει άνθιση και η ανάπτυξή της συνεχίζεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Η συμβολή της βιομηχανίας του τουρισμού, είναι πολύ σημαντική διότι προάγει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας παρέχοντας εκτός από οικονομικά οφέλη και μεγάλη επαγγελματική ενασχόληση.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνάς μας και της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, συμπερασματικά καταλήγουμε στο γεγονός ότι σαφώς και η τρομοκρατία αποτελεί μια σημαντική παράμετρο που επηρεάζει τους τουρίστες και τις επιλογές τους, όπως επίσης και την τουριστική ανάπτυξη, ωστόσο δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τις μετακινήσεις των ταξιδιωτών σε τουριστικούς προορισμούς που στο παρελθόν βρέθηκαν στο στόχαστρο τρομοκρατικών επιθέσεων. Όπως φαίνεται κι από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων του δείγματος που χρησιμοποιήσαμε για την μελέτη της συγκεκριμένης θεματικής, βλέπουμε ότι άντρες και γυναίκες επιλέγουν να ταξιδεύουν πολύ συχνά σε χώρες του εξωτερικού. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, παρόλο που δεν ανήκουν οικονομικά σε υψηλή κλίμακα, ωστόσο προτιμούν να κάνουν τις οικονομίες του και να απολαμβάνουν τις διακοπές τους σε Ευρωπαϊκές χώρες. Μάλιστα, στην πρώτη ερώτηση, το δείγμα της έρευνάς μας, απάντησε με ποσοστό 34% ότι οι επιλογές τους για τις διακοπές είναι για τον θαλάσσιο τουρισμό. Θα λέγαμε ότι πρόκειται για αναμενόμενη απάντηση και ένα ποσοστό που δικαιολογείται, καθώς βλέπουμε και έμπρακτα, πόσο μεγάλη ζήτηση έχει από τους τουρίστες η θάλασσα και ο ήλιος. Αυτό συμβαίνει διότι, πολλές είναι οι χώρες της Ευρώπης, κυρίως της Βόρειες, όπου ο ήλιος και η θάλασσα είναι «ανύπαρκτα» γεωγραφικά. Συνεχίζοντας βλέπουμε, ότι η αμέσως επόμενη τουριστική επιλογή, είναι ο πολιτιστικός τουρισμός σε ποσοστό 21% και με μικρή διαφορά, σε ποσοστό 17%, με τον ελεύθερο τουρισμό που όμως θα λέγαμε ότι σίγουρα περιλαμβάνει και την πολιτιστική γνωριμία των τουριστών με την πόλη που έχουν επιλέξει για τις διακοπές τους. Σε μικρότερα ποσοστά ακολουθούν οι επιλογές των επισκεπτών για τα είδη αθλητικού τουρισμού, θρησκευτικού και οικοτουρισμού σε ποσοστά 8%. Πρόκειται για περισσότερο εξειδικευμένα είδη τουρισμού, τα οποία όμως ακόμη δεν έχουν αναπτυχθεί τόσο πολύ και ενδεχομένως να μην είναι και ευρέως γνωστά στην μεγαλύτερη μερίδα των

τουριστικών επισκεπτών. Τέλος, στο μικρό ποσοστό του 4% ανήκει ο ιαματικός τουρισμός, επίσης ένα αρκετά εξειδικευμένο είδος τουρισμού, καθώς επιλέγεται κυρίως από μεγαλύτερες ηλικίες.

Εντύπωση μας προκαλούν επίσης τα αποτελέσματα των απαντήσεων του δεύτερου ερωτήματος στη δεύτερη ομάδα ερωτήσεων που αφορά το εάν οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η εμφάνιση τρομοκρατικών επιθέσεων μπορεί να είναι η αιτία για την οικονομική παρακμή μιας χώρας. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε ναι. Η πεποίθηση αυτή, αντιλαμβανόμαστε ότι δεν είναι και τόσο υποθετική εάν λάβουμε υπόψη την τουριστική παρακμή που βίωσαν χώρες που βρέθηκαν υπό το φάσμα πολλαπλών τρομοκρατικών επιθέσεων και μιλάμε για χώρες κυρίως της νοτιοανατολικής περιοχής της Μεσογείου. Είναι λογικό, οι τρομοκρατικές επιθέσεις να επηρεάζουν την τουριστική κίνηση και να μειώνεται η ζήτηση για τον συγκεκριμένο τουριστικό προορισμό. Οι τουρίστες επιζητούν κατά την επίσκεψή τους σε έναν τουριστικό προορισμό να νιώθουν ασφάλεια και να μην φοβούνται για τις μετακινήσεις τους. Επομένως, όταν μειώνεται η τουριστική ζήτηση για έναν προορισμό, είναι λογικό να μειώνεται και η οικονομία του κράτους, ειδικά αν πρόκειται για χώρα που η οικονομία της στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον τουρισμό, είναι φυσικό επόμενο η χώρα να γνωρίσει την οικονομική παρακμή. Στην παραπάνω ερώτηση συνηγορεί και η τελευταία ερώτηση στην δεύτερη ομάδα ερωτήσεων, όπου μας αποδεικνύεται περίτρανα θα λέγαμε, την ανάγκη των τουριστικών επισκεπτών να ταξιδέψουν σε ασφαλή τουριστικό προορισμό και πως οι πιθανότητες τρομοκρατικών ενεργειών λειτουργούν αποτρεπτικά για την επίσκεψή τους σε κάποιον άλλον τουριστικό προορισμό.

Μάλιστα, στην περίπτωση της τρομοκρατικής επίθεσης της Νέας Υόρκης και της τόσο ακραίας τρομοκρατικής επίθεσης που προκάλεσε τον θάνατο πάνω από δύο χιλιάδων ανθρώπων, έπρεπε να περάσουν τουλάχιστον τρία χρόνια μετά την 11^η Σεπτεμβρίου για να αρχίσει η τουριστική δραστηριότητα να ανακάμπτει. Μέχρι και το 2001, πριν από την τρομοκρατική επίθεση στην πόλη της νέας Υόρκης, οι διεθνείς επισκέπτες της πόλης έφταναν τα 5,7 εκατομμύρια, ενώ για τα αμέσως δύο επόμενα χρόνια, ο αριθμός αυτός μειώθηκε στα 5,1 εκατομμύρια για το 2002, ενώ για το 2003 μειώθηκε ακόμη περισσότερο φτάνοντας τα 4,8 εκατομμύρια. Ο αριθμός των εισερχόμενων τουριστικών επισκεπτών στην Νέα Υόρκη, αυξήθηκε και πάλι το 2004, όπου ο αριθμός αυτός έφτασε στα 6,2 εκατομμύρια. Ο λόγος που η τουριστική δραστηριότητα έπεσε σε τόσο χαμηλά επίπεδα, ήταν σαφώς η τρομοκρατική επίθεση και ο μεγάλος αριθμός των θυμάτων, όπως επίσης και η μεγάλη

προβολή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την εμφάνιση των γεγονότων μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και το αποτέλεσμα ήταν η μεγάλη μείωση της τουριστικής κίνησης.

Στην ίδια ομάδα ερωτήσεων, στην τρίτη ερώτηση, οι ερωτηθέντες του δείγματος της έρευνάς μας σε ποσοστό 83%, ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό, απαντάει ότι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και το θρήσκευμα ενός τουριστικού προορισμού, δεν θα αποτελούσε κριτήριο για την επιλογή των διακοπών τους. Αντίθετα, το μικρό ποσοστό του 17%, δηλώνει ότι, θα λάμβανε υπόψη του το θρήσκευμα μιας χώρας για το αν θα επισκεφτεί τον συγκεκριμένο τουριστικό προορισμό. Αντλώντας, σκέψεις από τα αποτελέσματα στην ερώτηση αυτή, θα λέγαμε ότι αποτελεί ένα αποτέλεσμα που σε καμία περίπτωση δεν μας ωθεί να σκεφτούμε λογικά πως μπορεί ένα λαός, όπως το ισλαμικό κράτος από το οποίο προέρχονται όλες οι τρομοκρατικές επιθέσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, να πιστεύει τόσο πολύ σε έναν Θεό που τους «ωθεί» να σχεδιάζουν και να υλοποιούν τόσο τραγικές ενέργειες εναντίον αθώων πολιτών και να αφιρουν τόσες ζωές.

Στην ομάδα ερωτήσεων τρία και πιο συγκεκριμένα στη δεύτερη ερώτηση, βλέπουμε ότι σε ποσοστό 67%, οι ερωτηθέντες έχουν βιώσει είτε οι ίδιοι είτε κοντινοί τους άνθρωποι, εμπειρίες τρομοκρατικών επιθέσεων, σε αντίθεση με ένα μικρότερο ποσοστό 33% που δεν έτυχαν μιας τέτοιας δυσάρεστης εμπειρίας. Από το ποσοστό αυτό αντιλαμβανόμαστε και την αύξηση των τρομοκρατικών επιθέσεων τα τελευταία χρόνια και την αρνητικές επιπτώσεις που ένα τέτοιο γεγονός επιφέρει στην τουριστική βιομηχανία στην Ευρώπη.

Είναι λογικό τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να επηρεάζουν κατά πολύ τους τουρίστες, την τουριστική δραστηριότητα καθώς και τις επιλογές των τουριστικών επισκεπτών. Η μεγάλη επιρροή που ασκούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι εικόνες που προβάλλονται από αυτά, προκαλούν εύκολα τον πανικό και τους προκαλείται το συναίσθημα για ασφάλεια και σιγουριά με αποτέλεσμα να αποτρέπονται από διακοπές σε χώρες του εξωτερικού. Ωστόσο, η τακτική που πρέπει να ακολουθείται είναι η σωστή ενημέρωση για την όποια κατάσταση επικρατεί στις χώρες του εξωτερικού και μπορεί να απειλεί τις ζωές των τουριστικών επισκεπτών, όπως είναι οι τρομοκρατικές ενέργειες. Πρέπει λοιπόν να υπάρχει η ανάλογη ενημέρωση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι επιλογές των τουριστικών να είναι καθαρά υποκειμενικές για την επικινδυνότητα ή μη που μπορεί να ελλοχεύει σε έναν τουριστικό προορισμό.

Ολοκληρώνοντας, να αναφέρουμε ότι ο τουρισμός αποτελεί ένα φαινόμενο που δεν είναι δυνατόν να μην επηρεαστεί από το φαινόμενο της τρομοκρατίας. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις δημιουργούν συναισθήματα όπως είναι ο φόβος και η ανασφάλεια για μια ενδεχόμενη τρομοκρατική ενέργεια, γεγονός που δεν λειτουργεί σε καμία περίπτωση θετικά για την ψυχολογία των τουριστικών επισκεπτών και επομένως δεν επιλέγουν εύκολα να πραγματοποιήσουν ταξίδια αναψυχής σε άλλες χώρες. Ωστόσο, τρομοκρατικές επιθέσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν σε χώρες της Ευρώπης, δεν τους αποτρέπει από το να επισκεφτούν τους προορισμούς αυτούς ή σε προορισμούς που μπορεί να είναι πιθανός στόχος για ενδεχόμενες τρομοκρατικές επιθέσεις.

Από την άλλη, υπάρχουν και στατιστικά στοιχεία, από άλλες μελέτες, οι οποίες έχουν δείξει ότι ο αριθμός των επισκεπτών έχει αυξηθεί, μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, σε χώρες που δέχθηκαν τρομοκρατικό χτύπημα και μάλιστα σε σημείο που να ξεπερνά τον αριθμό των τουριστικών επισκεπτών πριν από το τρομοκρατικό χτύπημα. Μια πιθανή εξήγηση για το γεγονός αυτό είναι η πτώση των τιμών στις περιοχές αυτές, έτσι λοιπόν σε προορισμούς με αρχική μειωμένη τουριστική ζήτηση πέφτουν οι τιμές οι οποίες γίνονται αρκετά θελκτικές για επισκέπτες με μειωμένες οικονομικές δυνατότητες, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ζήτηση της συγκεκριμένης περιοχής. Άρα, καταλήγουμε ότι, το χρονικό διάστημα που χρειάζεται προκειμένου να ανακάμψει η δραστηριότητα του τουρισμού σε μια ανάλογη περίπτωση, εξαρτάται από την αμεσότητα της διαχείρισης αυτής της κατάστασης, όπως επίσης κι από τον τρόπο επιλογής διαχείρισης της κρίσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

Ομάδα ερωτήσεων 1: Περιγραφικά Στοιχεία

1^η ερώτηση: Φύλο

- α. Άνδρας β. Γυναίκα

2^η ερώτηση: Ηλικία

- α. <20 ετών β. 21-30 ετών γ. 31-40 ετών δ. 41-50 ετών ε. >51 ετών

3^η ερώτηση: Ποια είναι η κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας;

- α. Χαμηλή β. Κάτω του μετρίου γ. Μέτρια
δ. Άνω του μετρίου ε. Υψηλή

4^η ερώτηση: Πόσο συχνά ταξιδεύετε ;

- α. Καθόλου β. λίγο γ. πολύ

Ομάδα ερωτήσεων 2: Επιλογή τουριστικού προορισμού

1^η ερώτηση: Ποιοι είδος τουρισμού θα επιλέγατε;

- α. πολιτιστικό β. οικοτουρισμό γ. θαλάσσιο δ. θρησκευτικό
ε. ιαματικό ζ. αθλητικό η. άλλο

2^η ερώτηση: Επιλέγατε τουριστικό προορισμό αφού μελετήσετε πρώτα την ιστορία και τον πολιτισμό του;

- α. Ναι β. Όχι

3^η ερώτηση: Επιλέγατε τουριστικό προορισμό βάση του θρησκευτικού του;

- α. Ναι β. Όχι

4^η ερώτηση: Θα αποφεύγατε έναν τουριστικό προορισμό που παρουσιάζει θρησκευτικό φανατισμένο;

- α. Ναι β. Όχι

5^η ερώτηση: Θα αποφεύγατε να επιλέξετε έναν τουριστικό προορισμό με μεγάλη επικινδυνότητα τρομοκρατικών επιθέσεων αν το κόστος ήταν πολύ χαμηλό

- α. Ναι β. Όχι

Ομάδα ερωτήσεων 3 : Τουριστική ανάταξη και τρομοκρατικές επιθέσεις

1^η ερώτηση: Ποιοι είναι κατά την γνώμη σας οι τρεις σημαντικότεροι παράγοντες που συνέβαλλαν αρνητικά στην τουριστική ανάπτυξη ;

2^η ερώτηση:Μια τρομοκρατική επίθεση θα μπορούσε να προκαλέσει την οικονομική παρακμή μιας ολόκληρης χώρας.

α.Ναι β. Όχι

3^η ερώτηση: Θεωρείται ότι η μη ύπαρξη τρομοκρατικών επιθέσεων σε μια περιοχή συνέβαλλε θετικά στην τουριστική ζήτηση της;

α.Ναι β. Όχι

4^η ερώτηση: Θεωρείται ότι η αυξημένη τουριστική κίνηση ενός προορισμού μπορεί να είναι ο κύριος παράγοντας για την εμφάνιση τρομοκρατικών επιθέσεων ;

A.Ναι B. Όχι

Ομάδα ερωτήσεων 3 : Επιθέσεις

1^η ερώτηση: Ο τουρισμός με την μορφή *all inclusive* θεωρείται ότι έχει βοηθήσει στην ανάπτυξη της τρομοκρατίας ;

A.Ναι B. Όχι

Αν ναι γιατί ;

2^η ερώτηση: Έχετε δεχτεί ποτέ κάποιο είδος επίθεσης σε κάποιο από τα ταξίδια που έχετε πραγματοποιήσει;

A.Ναι B. Όχι

Αν ναι περιγράψτε το περιστατικό ;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Gearty, C., (1996). *Terrorism. The international library of criminology, criminal justice & penology*. Great Britain: Dartmouth

Rapoport, D., (2006). *Terrorism. Critical concepts in political science. Volume I. The first of anarchist wave*. New York - London: Routledge

Β. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βαρβαρέσος Σ. (2000). *Τουρισμός – Έννοιες, Μεγέθη, Δομές*. Αθήνα: Προπομπός
Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού: <http://www.gnto.gr>

Ηγουμενάκης, Γ., (2000). *Τουρισμός και ανάπτυξη*. Αθήνα: Interbooks

Καφφές, Γ., (2010). *Κοινωνιολογία της τρομοκρατίας. Hostis-inimicus-εχθρός*. Αθήνα: Παπαζήση.

Λαγός, Δ., (2005). *Τουριστική Οικονομική*. Αθήνα: Κριτική.

Μοίρα, Π., (2005). *Τουριστική γεωγραφία της Ελλάδας*. Αθήνα: Interbooks

Μπότση, Μ., (2000). *Περί του ορισμού της τρομοκρατίας*. Αθήνα: Τραυλός Π.

Μυλωνόπουλος, Δ., (2003). *Η τρομοκρατική απειλή στην αερομεταφορά ως παράγων ανάσχεσης της τουριστικής ανάπτυξης. Τουριστική Επιστημονική επιθεώρηση*. Οκτώβριος, τ.1. σελ. 103-112.

Παπαδάτου, Α., (1987). *Η τρομοκρατία*. ΑΝΤ.Ν., Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλα

Παπαστάμου, Σ. & Προδρομίτης, Γ., (2009). *Περί τρομοκρατίας Ψυχο-λόγος*. Αθήνα: Πεδίο

Πατσουράτης Β.Α., (2002). *Η Ανταγωνιστικότητα του Ελληνικού Τουριστικού Τομέα*, Αθήνα: Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ). Μελέτες: 12.

Παυλόπουλος, Π.Γ., (1999). *Το Μέγεθος και η Δυναμική του Τουριστικού Τομέα*, Αθήνα: ΙΤΕΠ, Μελέτες: 7.

Τσάρτας, Π., (1996). *Τουρίστες, ταξίδια, τόποι: κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον τουρισμό*. Αθήνα: Εξάντας

Χρήστου, Ε., (1999). *Έρευνα τουριστικής αγοράς*. Αθήνα: Interbooks